

SZIKRA

A TÓPARTI REMETE

REGÉNY

FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA, BUDAPEST

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi (CC BY-SA 4.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2018
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-963-417-333-5 (online)
MEK-18522

Mikor édesanyja kicsavarta kezéből a fegyvert és esküvel fogadtatta vele, hogy soha többé nem fog önélete ellen törni, egy elhatározás érlelődött meg agyában. Egy kényszerképzet csökönyösségével uralkodó elhatározás, mely azt tanácsolta, azt követelte, hogy ha már nem válhat megúttal életétől, legalább hagyjon el mindent, ami múltjára emlékeztetheti. De más világtájában is csak újabb csalódásokat sejtett, mivel sebzett lelke nem bízta azzal, hogy egy bármilyen külső sikerekben dús élet, alapjában jobb lehessen, mint a régi volt, ő egyre csak olyan helyre vágyott, ahol fájdalmát elrejthesse, ahol egy indus bölcs tétlenségében ad-hassa át magát a nagy Nirvána utáni sóvárgásnak.

Óh! csak ne tudni, ne hallani semmit csalfa asszonyról, hűtlen barátról, áruló bajtársról, bizalommal visszaélő közegekről!

- Zárdára gondolsz? - kérdezgette anyja szívdobogva, mert, bár módfelett vallásos asszony volt, mégis nagy aggodással töltötte az a gondolat, hogy egyetlen fia, huszonhárom éves korában, magára zárjon egy olyan nehéz kaput, amelyet soha, soha többé nem volna, nem lehetne ereje újra feltárni.

Könyörgésének meg is lett az az eredménye, hogy Ádám egyelőre csak egy távoli hegységbe költözött, ahol pár hold földecskét hagyott volt reá rég elhunyt dajkája. (Ki hitte volna, hogy valaha még hasznát is fogja venni!)

Itt a kis düledező házikót helyretatarozta, tisztára meszelte, új zsuppal befedte. Két kecskét és öreg szürke lovacskáját beállította a félrefitult ólba, a kis kamrát ellátta egyszerű ételekhez illő, egyszerű készlettel, aztán neki állt, hogy a ház napjártá végén messzelátó tisztást irtson ki magának.

- Érdemes? - kérdezgette fitymálva, de mivel egy napon zöld penésszel belepve találta csizmáit, mégis csak tovább vagdalta, nyírta a bozótot és mért halálos csapásokat vén, vén - csúcsaszályos - fákra.

Nagy munka volt. Kezei kisebesedtek, megdagadtak, de ő, kárörömmel nézett le reájuk.

- Úgy kell nektek, - csúfolkodott. - Mi hasznom volt abból, hogy nagy művészek vágytak beneteket szobraikra mintázni? Mi hasznom? A «Kék madarat» mégse bírtátok fogva tartani... De legott, ennek lehetőségét is tagadásba vette: - Kék madár?! - nevetgélt. - Kék madár!... Ejh, badarság! Ki hinne a boldogságban? Agyrém. Önámítás... Boldogság?... Nevetséges. Még a lényege is hiányzik ennek a nyomorult földi életnek az összetételéből.

Ősz lett.

Most már ott ülhetett kunyhója nyugati oldalánál, ahonnan napszálltára, gyakran láthatta - nagy, zöld térségek messzeségében fel-felcsillanó ezüst tó felett - arany izzások, rubint lángolások káprázatától elütőn, - a vadludak sok hosszú sorának kínai betűit feketén kiválni.

- Ostoba madarak - mormolta kicsinyléssel - és be nem vallotta volna magának, hogy napjának egyedüli öröme az a perc, amikor újra hallhatja annak a rebbenő sok szárnynak - az egész határt megelevenítő - selymes suhanását és azoknak az egymást megértő, bizalmas, céltudatos, hol panaszos, hol biztató kis magyarázgatásoknak a dallamos sipogását.

Nem. Mindezt nem vette tudomásul; de már azt nem tagadhatta, hogy akkor nehezedik reá az élet legsúlyosabban, amikor távozásukkal egyszerre újra beáll a csend. Mikor ismét csak a mennybolt kékje messzeleg felette; mikor újra megszűnt a kíváncsiskodón kémkedő, ragyogó madárszemek diszkrét érdeklődése; mikor újra azt érzi, hogy közte és a világűr végtelenjének közönye között, ismét nincs annak az ezernyi ezer melegen lüktető szívecskének a boldog pihegése.

Bosszankodva vette észre azt is, hogy van egy hely az erdő peremén - ott, ahol a vadrózsa sűrű bozótot képez, - amit minden más helynél jobban kedvel. Mire jó az? Minek ragaszkodni valamihez, ha az mindjárt madárdalos csalit is? Mire? De azért minden reggel onnan nézte a napfelkeltét, mert bárhogyan vágyott arra, hogy (mivel minden, amit nagyon szeretett, halálra sebezte) ne szeressen többé senkit és semmit, a Szép utáni vágyakozás kiolthatatlanul ott lángolt a lelke mélyén. Csakhogy az, nemhogy csitította volna vergődését, de inkább tetézte, keserű tépelődésekkel.

- Ha nincs boldogság, miért van Szépség? Ha az emberi szívre mások lelki rútsága ennyi kint halmozhat mint az enyémre, akkor miért marad a szem nyitva a mindenség csodáival szemben? Kárpótlásul? Oh dehogy! Éppen ellenkezőleg, azért, hogy még jobban szenvedjünk tudva mindennek örök céltalanságát. Igen. Azért.

És nem hogy enyhülést keresett volna - talált volna - bennök, de csak annál lázadozóbban gondolt mindarra az undorra, ami elől ide menekült a nagy magányba. Most már, hogy a fák lombjait bosszúálló szélrohamok tépték, vitték, hordták és hogy az apró éneklők csicsergése helyett ragadozók vijjogása mérte a nagy csendet, borzadozva gondolt a télre. De azért, irtózáttal utasította el magától azt is, hogy valaha visszatérjen oda, ahol csak újabb gyötrelmek kegyetlensége és új keletű szegénységének bélyege várna reá. Itt legalább új sebek nem társulhatnak a régiekhez, itt csak türelem kell, a halál érkezését kívárni.

- És hátha nincs is már messze?

Ádám kacérkodni kezdett e lehetőséggel. Eszébe jutott az is, hogy ha mint tervezte, karthausi zárdába vonult volna, már rég meg lenne a sírja ásva. Miért is ne? Hátha halva lelik majd a tavasz jöttére, tudják meg legalább, hol akar pihenni. És az az ős bükkfák árnyából kilépett vadrózsa csoport, ahonnan reggelenként távoli havasok fehérségét látja bíborra változni, még álmában is csábítgatni kezdte.

Egy különösen borús, hideg délután, amikor evezéshez, súlydobáshoz szokott karjában fiatalos munkavágygyal feszült az erő, csakugyan ásót vett kezébe és elindult oda, ahol nyugodni vágyott.

Útja - egy darabig - zsombékos, locsogós talajon vezette, arra, ahol az utóbbi hetek esőzése, itt is, ott is, apró tavacsák sokaságát szórta szerteszéjjel. Megannyi tükröt felhőnek, csil-lagnak. - Az egyiknek szélén megkésett szarkaláb. Ahogy Ádám feléje hajlott, ime egyszerre saját magát pillantotta meg a mélyben. Szinte meglepte sugár alakja, arcvonásainak férfias szépsége. De legott, egy egész marék kavicssal semmisítette meg képét.

- Ha nem tudtalak volna olyannak, amilyent öt világrész Palace Hoteljeinek óriás tükörtáblái mutattak, - morzsolta a fogai között, mialatt ököllel fenyegetett a víz felé, - nem hittem volna olyan gögös biztonsággal asszony esküjében. Ostoba önhittségem nem járatta volna velem a bolondját.

Most már sietve jutott el a vadrózsákhoz.

- Csak pihenni, pihenni, pihenni és - feledni! Mentől előbb... suttogta; aztán körülnézett, körüljárt minden egyes bokrot, rögöt, zsombékot. - Igen. Itt lesz jó. Itt, ahonnan semmit se látni a földből, de sok, sok mindent ami felette van: hegyóriások csúcsát, messze szálló madarak ezreit, mennyboltozat millió és millió fényes ragyogású titkát. Mindent.

Ingújjra vetkezve látott munkájához. Egymás után dobott maga köré követ, göröngyöt, mohakupacot. Egy félig korhadt fatörzzsel órákig viaskodott, de végre künt volt az is és az ásó most már mélyen süppedt a porhanyó földbe. Olykor, téli álomból kizavart állatocskák ijedt menekülése vont a magára figyelmét, egyszer pedig - inkább érezte, mint láthatta, hogy egy mókusz néz le reá. Egy kis fekete mókusz, mely lábait szétterpesztve, egész hosszában az

ágra lapulva, de azért kíváncsiságának lázas izgalmatól minduntalan apró, lökésszerű, ide-oda tipegésekre készítette, ragyogó szemekkel, folyton szimatolgotó ideges orrocskával lesi a történendőket. Sajna! - éppen akkor markolt gyorsan, gyorsan dobogó kis szívébe az a rettenetes nagy ijedség, amitől úszva is kúszva is iszkolt messze-messze, vissza az erdőbe, éppen akkor, amikor az életével meg hasonlott fiatal ember lába alatt ketté tört az ásó.

- Mi ez? - kiáltá - és máris letérdelt, hogy közelebből szemügyre vegye a baleset okát, ám alighogy hozzá ért, tisztában volt azzal, hogy egy teljesen elrozsdásodott vasláda van a keze alatt.

Ádámnak nagyot dobbant a szíve. Kincs - suttogta - alkalmasint sok kincs... És valóban, ahogy a könnyen szétmálló fedélen rést feszített az odaékelődött ásóval, aranycsillogás kápráztatta, merevítette pillantását.

Amit aztán, izgalomtól nyugtalan kézzel egyenként szedett ki és rakott magakörül zsombékra, rögre, kincs volt az valóban. Valamelyes, évszázadok előtt jól elrejtett, óriás, királyi zsákmány.

Ha kihozná onnan, ha visszatérne vele emberlakta helyre, most már bizonyos hogy dúsgazdagok között is elsőnek emlegetnék.

De térjen-e véle vissza?

Ezzel a kérdéssel viaskodott azután, nap-nap mellett. Hiszen, két véglet közé sodorta végzete. Egyfelől a tél. A magány. A kényelmetlen, nélkülözésekkel teli, de érzelmeket zsongító, de biztonságos, remeteélet; a másikon - az az egész világ, minden lehetőségével és esélyeivel.

Jól tudta, hogy ő róla még az útszéli pocséta is azt ismételteti, napsugaras eget híva tanuképen, azt ismételteti, hogy szép, fiatal és egészséges. Azonfelül gyermekkorától azt hangoztatták előtte, hogy arra termett, hogy az életbe értékesen, ragyogón ékelődjék, mint drágakő a földspátba.

Érzi, volna hivatása is. Asztalfiókja telve naponként szaporodó költeményei halmazával. Csakhogy - és ez volt az ütköző - azoknak mindenike túltesz Leopardin és Osséanon pesszimizmusának vigasztalanságán és fájdalom! ez a felfogás nála igazán, őszintén, azon vérzőn, forrón bugyogott fel meg hasonlott lelke legmélyéről, onnan, ahol egész valójában ösztönszerűleg védekezett az ellen, hogy újabb csalódásoknak szolgáltassa ki magát.

Így hát az Ádám élete folytonos gyötrelommé vált. Minden este azzal feküdt le, hogy hajnalra örökre itt fogja hagyni rettenetesen csúnya, kietlen és szegényes kunyhóját. Reggel azonban, egyenként újra látta multja rémképeit, mire gondolatai újra és újra az elkeseredés, a dac, az elerjedés szárazmalmában kezdtek forogni. Mit érek vele, hogy csaló ügyvivőm börtönben sínylődik? Mit azzal, hogy az áruló bajtárssal haditörvényszék ítélete végzett? de legkivált, mit érek azzal, hogy Heléne (még most is megcsuklott a hangja e név említésére), hogy az az asszony szörnyen lakolt annak a kezétől, ki tölem elrabolta? Ők nincsenek többé, de a hozzájuk hasonlókat vajjon hányan vannak?! Vajjon milyen alakoskodással történék ellenem? Hiszen most már - nagy áron szerzett bölcsességgel - tudom, hogy az igaz, jó és szép fogalma csak lassú kikristályosodással rakodik le az emberiség eszmekörébe, ellenben minden rossz, aljas, hazug és kegyetlen csak alkalomra vár, hogy minden egyes ember lelkében gyors kettéoszlással szaporodjék, mint a véglények... Mégis, hogyha visszamennék, - ösztökélte az eltompított, de azért soha egészen el nem némíthatott életvágy - ha visszamennék...

És ezer színben vibráló, csábos képletek bolygatták, nyugtalanították újra és újra.

Hát nem... és nem... és nem!... - makacskodott. Talán ezért is merészkedett maga előtt tetszelegni azzal, hogy ha óriás vagyona csábításának ellent tud állni, más lesz, különb, ezerszerre különb másnál.

És maradt.

Fehér hónapok hangtalansága zárta körül kis, düledező házát. Magas hófal rakódott le lassan-lassan a mesgyére. Hogy állataihoz mehessen, alagutat vágott benne.

Most már ha akart volna se mozdulhatott remeteségéből.

Így van ez jól, - mondogatta magának daccal, csaknem kárörömmel - mert jól esett az a tudat, hogy kincsei után nem leselkednek sóvárogva, hogy kapzsiságtól bemocskolt kezek nem nyuladozhatnak utána.

Az ő kincseihez... melyeket napról-napra jobban megszeretett.

Mily jó hogy reájuk bukkantam - gondolta százszor is, ezerszer is, mialatt nézte, tisztogatta, tanulmányozta őket. Most már jól ismerte mindenik darabját. Mennyi remekmű! Hány művészi álom vált bennök valóra. Nehéz arany kupák. Vert ezüst üstök, fazekak, tálak. Hát még az a sok asszonyra illő - szépek szebbé tételére szánt - drágaköves kösöntyű, násfa, fibula... Egész szobája telve volt sejtelmes csillanással, legendás csillogással. Hosszú téli esteiken órákig babrált velők, tűnődött titkaikon, szötte, fonogatta köréjük a mesét. Jó barátokká lettek. Sok mondani valójuk volt egymáshoz. Ádám már el se tudta képzelni életét nélkülük. De azért, a tavasz jöttét mégis nagyon várta. Áhítozott meleg napsugár után; még inkább arra, hogy színek és hangok szabadítsák ki ebből a minden életet tagadó néma fehérségnek végtelenéből, amelyben olyan egyedül és elszigetelten él most, mint vízmérőjében az az egyetlen picinyke légcsepp.

Egy reggel végre, vihar rázta meg az ablakát.

Ez is hang.

- Be jó, be jó, be gyönyörű és mint egy rég óta várva-várt nagy vendég előtt, sietve nyitott ki ajtót, ablakot és ahogy a fergeteg vad tombolására figyelt, azt érezte, hogy szörnyű süket-ségből gyógyult ki éppen most. Most éppen. Mikor pedig az első hóvirág felett - alig rügyező ágon - megszólalt a madár és a biztos tudat kitartásával hirdette a tavaszt, szünös-szüntelen azt ismételve, hogy: «Titinyő, titinyő»... akkor Ádám, minden férfiúi méltóságot feledve, ujjongva kiáltott kecskéihez, lovához: «halljátok?! halljátok?...»

Azonközben, lenn a völgyben, a tó is megelevenedett. Vízi szárnyasok nyüzsgése, zszibongása hatolt fel a hegyre. Ádám a közelükbe sietett. Meg se ijedtek tőle. Erre a vidékre nem igen tévedt rossz ember csapdával, fegyverrel; azért, ha túlközel találtak egymásra bukkanni, inkább a forma kedvéért rebbentek egy kissé odébb, hogy legott újra ott szaladgáljanak a lába előtt.

Már melegen tűzött a nap és az ibolyák szomorún lehajtott fejcskékkel kezdték belátni, hogy nemsokára muszáj lesz az uralkodást gyöngyvirágnak, nárcisznak átengedni.

Valóságos kánikula, - dörmögött Ádám - és éppen azon gondolkodott, hogy legokosabban tenné ha a Tóban megfürödne, amikor egy hang, egy különös, erre felé kétségkívül még soha nem hallott hang berrent meg valahol messze, valahol - a magasban. Ott, ahol puhán gomolygó, örömben úszó, fodros fehér felhők játszi kedvvel vették fel, hagyták el, görög istenek, óriás hegyvidékek, soha nem látott állati szörnyek alakját.

Egy hang, mely legott megszakította az összeköttetést Ádám lelkivilága és a körülötte zsongó természeti hangok között.

Egy hang, melynek hallatára, minden, ami mostanság érdekelte, egyszerre jelentéktelenné zsugorodott össze, nem számított.

Ott állt a tó szélén és kémkedő tekintettel kereste feje felett azt a pontot, ahonnan az a zúgó, bűgő, kattogó, mindent uraló zaj hallatszott. Végre felfedezte. Ott jött, ott zakatolt - fekete kis pont - napsugárral telített kék végtelenben; lomhán tova szálló felhőszigetek útvesztőjében minduntalan eltűnve, előtűnve.

- Aeroplán... - suttogta Ádám és az ő szíve is zakatolni kezdett.

Emlék, emlékre ébredt; s amit annyiszor és gondosan lerombolt, íme, híd épült újra közte és a külvilág között.

- Vajjon honnan jön és merre fog elszállni?... Vajjon kik ülnek benne?... tűnődött és önkénytelen mozdulattal emelte karját égnek, mintegy hívásképen.

Valaha - háború alatt - ő is pilóta volt és ezért, első pillantásra felösmert minden gépet; de ez - amelyen most már ragyogva törtek meg a napsugarak, s amely mint egy legendás Rochmadár, hatalmának biztonságával percről-percre növekedni látszó óriás szárnyakkal szelte a levegőt, ez a gép - teljesen ösmeretlen volt előtte.

- Nem katonai - állapította meg mégis.

Egyszerre azonban, elnémult a bűgő berregés, ugyanekkor Ádám rémülettel látta, hogy az aeroplán lefelé zuhan.

- Feltétlen a tó közepére kell esniök - aggódott, mert már alig lehetett ötven méter víz és gép között. Már sejthette a bennülőket: egy ősz férfit és egy fiatal nőt, már éppen kiáltani akart, mikor robbanás hangja és lángok előtörése töltötte iszonyattal. Egy pillantás arra a távoli pontra, ahol sisteregve, füst és gőzfelhőt fejlesztve maga körül bukott le a gép, aztán rémképektől hajszolva törtetett nádon, zsombékon, néhol úszva is előre.

Szerencsére az egyik szárny vízfelett maradt és így volt némi reménye, hogy az utasokat életben lelheti.

Most már - hogy közelebb ért - fájdalmas nyögés és el-elhaló segélykiáltás hallszott.

- Ha későn érkezem!... markolt szívébe a rémület...

De nem. Éppen ott sekély volt a tó, úgy hogy a megfulás veszedelme nem fenyegette az utasokat; ha csak kimerültségük nem áll be hóhérnak. Ám ehhez az eshetőséghez már nagyon közel voltak, kivált az öreg ember, akinek rettenetes égési sebek borították testét.

Ádám először is őt pillantotta meg, amint hátán félig fekve, egyik kezével görcsösen kapaszkodva tapadt egy deszkához. Haja már-már a víz szintjét érte, még pár perc és elernyedve hanyatlik alá menthetetlenül. De máris izmos karok fogják hónalján és vonják széles, erős vállra, e közben oda kiált, amerről csendes asszonysírdogálás hallszik:

- Tud magyarul?

- Magyar... jó idegen hangzással, - Non non. Pas un mot... ez se tiszta kiejtéssel.

Ádám most már szintén franciául kérde: - Tud követni?

- Lehetetlen. A lábam beszorult a gép alá, nem bírom mozdtíni... de... nem nagyon fáj. Puha talajon állok.

- Bírja magát még egy darabig víz felett tartani?

- Bírom. (Nagyon halk, bizonytalan hangon.)

- Csak addig, amíg visszatérek és önt is partra vihetem.

- Csak atyám legyen biztonságban, én türelemmel várok, - hallja Ádám valamivel reményteljesebben. - Haladtában kiáltja a kérdést vissza:

- Ön is meg van sebesülve?

- Nem... *Eddig még* cseppet sem.

- Maradjon hát veszteg, míg visszajövök... hallja a leány már jó messziről.

Éppen ekkor tett egy újabb kísérletet, hogy lábát kiszabadítsa; de bár ne tette volna, mert ime, a megmozdított roncs már fájdalmat is okozva, súlyosodott reá.

És mily végtelen lassan haladnak a percek - talán órák - anélkül, hogy enyhülés, menekvés térne vissza annak az ösmeretlennek személyében, akit még alig láthatott a gép kiálló szárnya miatt. De ott érkezik már. Végre!... Most éppen egy csomó sást tép fel és dob tova. Hogy ne állja utunkat, - gondolja a leány jóleső megnyugvással és tovább figyeli minden mozdulatát.

- Mily jó tudni, hogy közeleg a szabadulás lehetősége! Áldott legyen aki ezt meghozza... Ám amint azt a bezárt, kelletlen arckifejezést meglátja, amellyel Ádám feléje közelít, nemcsak azoknak az élesen bevágó deszkáknak nyomorgatását érzi megtízszereződve, de végtelen szomorúsággal tellik a lelke is. - Még egy ellenség!... töpreng felriadva, mert hisz fiatal életében máris annyit látott.

Hangja félénken - kérőn - érkezik Ádámhoz:

- Hogy van atyám?

- Még nem jött magához, de él... és... élni is fog. Egyelőre puha mohára fektettem. Meleg van, nem valószínű, hogy meghűlt volna - jó a felelet biztatón, - de messziről, messziről, ahonnan még nincs útja rokonszenvnek, érdeklődésnek. Még messzebről, - jéghegyek szomszédságából - jó a kérdés: - És ön? Szenved!

A leány csak igent tud bólintani, mert a sírás nagyon is fojtogatja, Ádám azonban máris elfordult, hogy gyakorlott szeme egyedül és kizárólag a géppel foglalkozzék. Tudja jól, hogy ki kell ezt a szép szőke teremtetést szabadítani kínos helyzetéből és tudja, hogy amint ezzel készen lesz, karjaiba kell, hogy vegye. Iszonykodva jutott eszébe az is, hogy biztosan hozzá fog simulni és karjával átfogja a nyakát ölelni. (A kigyó! lázadozik.) Mindezt elkerülhetetlennek tudta és ezért, amíg tehetette, igyekezett háttal állni vagy legrosszabb esetben oldalt és úgy tanulmányozni a gép elhelyezkedésének mikéntjét. Mert bizony azt vette magán észre, hogy úgy meg van zavarodva, mint Szent Antal lehetett, amikor a kísértés Sába királynőjét látta közeledni.

Miért is zúgott lelkének nagy nehezen kiküzdött nyugalmaiba az a nagy madár?!

Milyen jó is volt addig, de mi lesz ezután? aggódott és nem merte gondolatát tovább követni; most, különben is, csak egyre lehetett gondja, hogy úgy emelje meg végre a hajót, hogy azok a kalodába szorult lábak (biztosan kicsik és formásak... - állapította meg boszúsan) ne új kínok árán jussanak ki nehéz helyzetükből.

- Ha ezt a kapcsolót erősen fogom... - dörmögte magában - Igen. Így lesz jól...

- Vigyázzon! - kiáltja és minden erejével markol a kötelek közé. Az egész gép legott megrendül és eddig láthatatlan részei kezdenek kiemelkedni, fel-felcsillanni.

- Most! - parancsolja, úgy számítva, hogy a leány felhasználja ezt a pillanatot és hátra lép. Ám mielőtt tehetette volna, ime, a roncs kisiklik az Ádám kezéből és nagy loccsanással bukik újra vissza. Ugyanekkor fájdalmas sikoltás rebbenti szerte szét a körülöttük úszkáló kacsákat, szárcsákat.

- Szent isten!... - jajdul fel Ádám és máris az idegen mellett van. - Most az én hibámból szenved... Mondja kérem, - nagyon fáj? De mivel nem kap feleletet, nyugtalansággal tekint le reá. Rögtön elájul!... ijedezik ekkor és hogy a vízbe hanyatlástól védje, karját sietve teszi a leány dereka alá, de az máris összeszedte magát és ösztönszerűleg húzódik el tőle. Ugyanekkor, két sejtelmes szürkezőld szem néz fel reá.

- «Tenger mélysége, tenger mélyén pihenő kincses hajók álma»...

Igen! Éppen ez a hasonlat villant át a fiatal ember agyán, amiért viszont szeretne volna saját magát, inzultálni. Egyszerre, - hinni sem akar fülének - *parancsolón* jö feléje egy szó, - az, hogy siessünk!

- Nekem? Parancsol? Egy kis égből pottyant csitri? hallatlan...! - de ebben a percben nem tehet egyebet, minthogy szót fogad és még nagyobb vigyázattal, még több izommegfeszítés árán új kísérletet tesz a gép felemelésére. Ezuttal sikerül az.

- Köszönöm, - hallja és látja azt, hogy az ösmeretlen gögös kis fejbőlintás után a part felé indul.

- Várjon! - kiált reá ingerülten, de az, mintha meg se hallaná, úgy megy, törtet sáson, nádon keresztül. Ádám legott mellette van és kezét nyújtja, de csak egy elutasító mozdulat a jutalma és egy újabb parancs: - Majd csak magam. Ön menjen kérem előre, atyámhoz.

- Úgy látszik értelmes teremtés, - jegyzi meg magában a fiatal ember és örül is, nem is, - amiért nem úgy történt, mint ahogy előre elképzelte.

A messze parton, siralmas kép várt reá. Nagy fájdalomtól gyötrötten, szörnyű sebekről borítottan feküdt egy emberi roncs, aki csak nyögni tud és lázas kezekkel tépni magáról a foszlányossá égett ruhát. Ide gyors segítség kellene, de hogyan? és Ádám haraggal gondol a leányra, aki miatt íme, máris rengeteg időt veszített, - sőt - vesztegetett. (Ő legalább így határozza meg magában.) - Pedig a város messze van...

Idáig ért töprengésével, amikor bosszúságának okozóját keresve, a tó felé nézett... A jövővény, éppen akkor lépett a partra, nehéz pilóta köpenyét jöttében bizonyosan eldobta magáról, mert most csak egy halványsárga selyem ruha tapadt karcsú leányos alakjához, szőke haja pedig feloldódva, hullámosan takarta vállát, karját.

- Milyen szép... kép! - röppent el Ádám ajkáról, a két első szó önkénytelenül - (a harmadik ellenben nagyon is öntudatosan), de azért jónak látta egyelőre csakis a sebesülten foglalkozni. Illatos sphagnum mohát tépett garmadába, ezt egyengette aztán a nagy beteg alá: közben nagy gyöngédséggel, biztató szavakat suttogott, jóllehet kételyei voltak afelől, hogy elhatnak e azok a szegény öreg tudatáig.

- Atyám, édes drága atyám! - hallotta most megrendülve és tanuja lett sok szeretetteljes csóknak, cirógatásnak, kétségbeesett könyeknek. Egyszerre csak azok a csudás mélységű szemek, olyan kérőn, kérdőn néztek fel reá, mintha minden bajnak orvoslását tőle várnák, tőle remélnék.

Ádámnak nagyot dobban a szíve és mintegy szent fogadás hagyta el ajkát egy szó, az hogy: Igérem.

Hogyan mondhatta? Mit ígérhetett ennyi rettenetes esély ellenére? Mégis megtette, megtehetette, mert - őszinte volt. Mert, mint egy varázslatra lehulltak lelkéről az önzés béklyói, melyek eddig tetterejét bénították.

- Látja azt a kis házikót?... ott... fenn... jobbra...

- Látom. Két tölgyfa áll kissé oldalt tőle...

- Egy órán belül megjárhatom az útját. Addig...
- ...addig galyakat gyűjtök, hogy tüzet rakhassak.
- Erre gondoltam én is... de...
- Semmi de - kérem, (ezt ismét azon a kurta, parancshoz szokott hangon). Remélem van önnél gyufa.
- Azzal ugyan nem sokat érnének önkénytelen fürdöm után, de itt van egy jól záró öngyújtóm.
- Köszönöm... Bár hozhatna atyámnak enyhítő szereket.
- Hozok, amit lehet.

Ádám alighogy hazaért, máris fenekestől felforgatta egész berendezését, majd meg előhozta azt a két öblös kosarat, amellyel a jó öreg lovacskát terhelte, valahányszor a városba ment nagyobb készletek beszerzésére. Ezekbe most összecsomagolt takarókat, köpenyeket, fehérneműt. Ezt, azt. Mindent, amit hasznosnak vélt. Háti zsákjába pedig kenyeret, poharat és két üveg tejet, nemkülönben ollót, tűt és cénát. Gyűszűt is vitt volna, csak hogy egyszerre, vékony, hosszú ujjakat látott képzeletében és elmosolyodva tette vissza helyére azt az otromba, lyukas tetejű, pakfon szerszámot, mellyel nagy magányosságában kénytelen volt összeösmerni.

Most már a szürkét kantáron vezetve, visszatért a tóhoz.

A leány elébe szaladt. Be jó, hogy jön! - kiáltotta feléje. - Mondja kérem, ha atyám magához tér és szomjúságról panaszol...

- Bár már annyira volnánk!... Ott annál a magányos bükkfánál forrás van. De hoztam enni és inni valót. Meglel mindent e két kosárban. Én pedig indulok orvosért, segítségért. Napszálltára itt lehetek újra... Látom a tűzrakáshoz ért... Ott a galagonya bozót háta megett, úgy emlékszem sok száraz gallyat hagytam az ősszel. - Majd, mikor ismét lova mellé lépett, hogy reáüljön: - Nem fog félni ebben a nagy elhagyottságban? - kérdezte.

A leány önkénytelenül kiegyenesedett:

- Néptömegetől se ijedeztem, pedig... - de nem folytatta. Ádám se kérdezte, mert volt abban a barátságos és mégis mértőföldnyi távolságokat közibök helyező kis fejbiccentésben valami, ami lehetetlenné tett minden további beszédet.

Sebes ügetésre kényszerítette vén lovát. Oly jól ösmerte már a tájat, hogy - bár mesgye se volt seholy, mégis csaknem toronyirányba jutott a városig. De, ment légyen okoskodón bólogató narcisz fejceskéktől mozgalmas illatos réten, avagy százados tölgyek, bükkök napsugarakkal bujósdit játszó árnyékában, mindig csak arra gondolt, mindig csak azt kérdezgette magától: Kik lehetnek? Ki lehet? majd meg azt, hogy asszony ez a tagadhatatlanul gyönyörű teremtes, vagy leány? és nem tudta elhatározni, mi bosszantaná jobban.

Rózsaszínnel szegett galamb-szürke felhők alól nézett vissza a nap, mikorra visszatért.

Legelől ő és az orvos lovagolt. Utánuk négy markos legény, akik apró hegyi lovakat vezettek, melyekre kisebb-nagyobb csomagok voltak terhelve.

Közeledtük elcsalta a leányt betege mellől.

- Hogy vártam! - örvendezett, de legott sietett egyet csavarintani mondatán: - Hogy vártam önöket és sorra kezét nyújtott, még a teherhordóknak is.
- Micsoda nyugodt előkelőség van minden mozdulatán - jegyezte meg magában az orvos.
- Mint egy királynő - ötlött ugyanekkor az Ádám eszébe.

Most már ott szorgoskodtak mindannyian a sebesült körül. Egy-kettőre, kényelmes hordágyra helyezték és lassan, ezer vigyázattal megindultak a kis fehérre meszelt házikó felé. Ádám előre sietett, hogy az ágyat megvesse. Mikor pedig végre ott feküdt a beteg hűvös, tiszta fehérneműk között, mindhárman megrendülve hallották első szavát, melyet öntudatlanul bár, de arcán megelégedett mosollyal suttogott, azt hogy: Be jól esik.

Leánya boldogan csókolgatta kezeit, majd meg a távolabb húzódott két férfihoz lépett és halkán kérdezte:

- Mi a véleménye orvos úr? - de az csak meggondolva, lassan vállat vont, aztán azoknak a szép szemeknek rémült kifejezését látva, sietett a megnyugtatóssal: Van remény... igen... biztosítom önöket, hogy van remény.

- Mit gondol, - faggatta a jövevény tovább - holnap indulhatunk?

De erre az orvos szinte hogy felriadt:

- Szó sem lehet róla! - majd Ádámhoz fordulva: - Hisz nem lehet kétségünk afelől, hogy súlyos agyrázkódást is szenvedett, ezért hetekig nem mozgíthatjuk innen.

- Hetekig?! - érkezett hozzá a kérdés két irányból is ijedten, izgatottan; de ő szomorún bólintott.

- Reméljük, hogy csak hetekig és nem hónapokig.

- Ez lehetetlen! - hallotta ismét jobbról is, balról is a felkiáltást.

- Lehetetlen? - viszhangozta. - Miért lenne?

- De kérem, - magyarázta Ádám - ebben a világtól elhagyott magányban és ebben a kényelmetlenségben?!...

- Ilyen távol öntől orvos úr... - érvelt a leány.

- Mindez mellékes - makacskodott az orvos - mentség csak egy lehet, ha a beteget teljes nyugalomban hagyjuk s nem tesszük ki az elszállítás esélyeinek. Minden egyéb, - higgyék el kérem, - pénzkérdés. Egyedül és kizárólag pénzkérdés és semmi más.

Ádám és vendége felriadva néztek egymásra.

- Pénz. Pénzkérdés?!...

Mint hirtelen felriadt szörny a vizek mélyéből, úgy bukkant elő, úgy csapott le rájuk ez a részükről eddig számításon kívül hagyott fogalom. Pénz... Pénzkérdés...

Úgy rémüldöztek tőle mind a ketten. A leány mert koldusnak érezte magát, Ádám mert kincseire gondolt. Azokra a mérhetetlen kincsekre, melyek jó mélyen elásva ott pihentek szürke lovacskájának durva jászla alatt. Mily könnyű lenne előhozni annak egy töredékét. Egy számot sem tévő ici-pici részét és legott megváltoznék minden.

Meleg van. Nyár lesz. Mily jól lehet ilyenkor sátrakban lakni. Lenne... Igen... Lenne minden... minden... Csak... egy riadna el ebből a békés kis otthonból mindörökre; csak egy: élte nyugodalma. Ám, kik ezek az égből pottyant idegenek, hogy érettük csak úgy ni, egy-kettőre eldobja magától mind azt a gyógyító elhalkulást, áldott elcsitulást, amit több mint egy esztendei remeteséggel vásárolt meg magának. Ki ez a fehér hajú öreg és ki ez a szőke fiatal teremtés?

...Megkérdezze?

Lehetetlen. Hisz nem alkudozhat. Nem hozakodhat elő feltételekkel. Ha mindjárt börtönök szökevénye lenne mind a kettő, lovagiassága azt követelné tőle, hogy kérdezősködés nélkül segítsen rajtuk. Igen, csakis így cselekedhet.

Gyors elhatározással int tehát az orvosnak, hogy kövesse, de vendége meglátta titkos szemhunyorítását, s most elébe áll:

- Egy szót uram - kérleli halkán. - Nézzen ide... és rózsaszín kagylóhoz hasonló tenyerét feléje tartja.

- Nézze ezeket a gyöngyöket... úgy képzelem érnek valamit...

- Hogy érnek-e? - vág szavába az orvos lelkendezve. - Meghiszem az, hogy érnek! Ezeknek az árából akár egy kórház is fel lehetne ide építeni.

- Akkor kérem, vigye őket magával és... és... adassa el. (Ezt már oly halk, síró hangon, hogy maga is alig értette, de azért a keze nem remegett, amikor szeretett gyöngyeit most már az orvos felé kínálta.)

Ádám ajkait harapdálva, idegesen, bosszúsán állt mellette. (Hogy ki miatt, vagy mi miatt volt tulajdonképpen bosszús, nehezen tudta volna megmondani.) Csak egyet tudott, de azt egész határozottsággal, azt, hogy azoknak a gyöngyöknek nem szabad gazdát cserélni. Egy pillanatig arra gondolt, hogy hamisaknak jelenti ki őket, remélve, hogy ezzel elveszi tulajdonosának kedvét, de hamarosan tervet változtatott; ezért egy szakértő aprólékosságával kezdte a nyakéket vizsgálni, mindenik szem gyöngyöt megforgatott, fény ellen tartotta, újjai közt morzsolgatta, míg végre is kijelentette, hogy kifogástalanok és értékük nagyon nagy, valószínűleg minden esetleges költség ki fog belőle telni.

- Ha megengedi, hajnalra bemegyek a városba és magam foglalkozom az eladással...

- Nagyon, nagyon köszönöm - rebegte a leány és mosolyogni próbált... Ádám egy lépést tett az ajtó irányába, de a leány ismét útját állta.

- Még egy kérésem van uram, - hallották megilletődve. - Egy nagy kérésem! Bármilyen árat kap érte, s bárhová fordítja azt, nekem soha, soha ne említse többé...

- Ne említsem? Hogyan?...

- Csak úgy, hogy - ne említse... Istenem! hogy magyarázzam meg?... De úgy-e megértett?...

- Nem én...

- Hát értse meg, hogy azokat a gyöngyöket anyámtól örököltém, hogy ezenkívül semmi, de semmi sincs tőle... és hogy fáj... kimondhatatlanul fáj megválni tőlük...

Most már Ádám tartotta feléje a nyakéket:

- Mért válna meg tőle, ha annyira szereti? - kérdezte. - Hisz elintézhethetjük a költségek kérdését úgy is, hogy én...

- Nem, nem! Semmi esetre! Atyám sohasem bocsájtaná meg, ha elfogadnám nagylelkűségét... Itt van a gyöngy... vigyék... adják... Ez a helyes... így kell cselekednünk csak... csak, úgy-e, soha soha nem említik többé előttem?...

- Ahogy kívánja, - felelte Ádám, magát meghajtva, aztán egyedül indult az istálló felé.

Sokkal jobb ez így, - gondolta útközben. Most már akármit hozatok, veszek, ami nekik kell, nem feszélyezi majd őket velem szemben, mert mindent a gyöngy ellenértékének fognak hinni... Persze a gyöngy, az egyelőre odavándorol a többi kincs mellé... s ha majd elmennek innen, visszaadom őket... Most pedig, - dologra.

Már kezébe volt a kis kóc-hurok, mely a kilincset pótolta, de ekkor egyszerre, megdöbbenve lökte el azt magától:

- Nem. Nem a kincs! Az csak maradjon rejtekében... Helyette ott van vagyonának töredéke a városka bankjában (az orvos szemében az is valószínűleg még jókora vagyonnak számítana).

Igen. Persze. Azt fogja folyósítani... Milyen szerencse, hogy ez a «modus» idejében eszébe jutott... Mert a kincs...

- Ejh gyerekség, - feddi önmagát. - Mi különbség pénz és pénz között?... de azért mégis, enged ösztönének és amit néhány perc multával az orvosnak a gondjára bíz, az nem ösveretű, lágycsengésű aranyak sokasága, hanem egy kis hosszúkas papírdarab. Ennyi, meg ennyi összegre szóló, közönséges kis utalvány.

Jobb ez így. Valahogy úgy érezte, kisebb számára a veszedelem, ha azt a közhasználatú banális fizetési eszközt folyósítja, sokkal kisebb, mint lenne, ha azokból a képzeletet izgató, kiszámíthatatlan, vonzó erejű, legendás kincsekből küldene hírmondót a nagy világba...

Enyhe májusi este lett. Naprendszerek miriádjait háttérbe szorítva tündöklött, fénylett az ég délkeleti oldalán három szépséges csillag. Vörös csillogással a Mars. Kék ragyogással a Jupiter. Fehér fényességbe burkoltan a Vénusz. Legszebb három ékszer az Isten palástján.

Ádám nagy tüzet rakatott a szabadban (a konyhában úgysem fértek volna) s miután szerte küldte a legényeket: még több vízért, még több fáért, (megannyi csalafinta módja annak, hogy egyedül maradjon) oda telepedett egy jókora bogrács mellé és azt hitte, hogy burgonyát tisztít. Pedig nem. Olykor, olykor, - hirtelen összeszedett erélylyel - aprított ugyan egyet-kettőt és dobálta a fortyogó vízbe, de legott ismét csak hol az eget nézte, hol a tűzbe bámult.

Mennyi, mennyi «miért», melynek azért-jára még soha se jött senki! De szép, nagyon szép és a szép, mindig kárpótlás.

Ádám meglepetve jegyezte meg magában, hogy milyen természetesen jött most ez a gondolata, holott egy év előtt milyen erélylyel szállt volna síkra ellene... De valami történt vele a reggel óta. Mi lehet?... Ejh, mire való az az örökös tépelődés. Legyen most elég, amit maga körül láthat, élvezhet: a kigyuló csillagok ragyogását nézni és a magasba törő lángok felett megfigyelni az éjjeli pillék folyton megújuló rajait. Hogy jönnek, tűnnek, tündökölnék, húnynak; szürkén, szivárványosan, szürkén!...

Mivel háttal ült a háznak, csak hallotta, hogy valaki közelít. Nos... azért se fog arra nézni. Nem ő. Nagy buzgalommal aprította tehát a burgonyát.

- Mi lesz ebből? - kérdezte most egy kedves hang és egy fehér kar a vállán át mutatott a bográcsra.

- Gulyáshús - válaszolt Ádám kurtán.

- «Gouiach ouch?... Mi az?... Gouiach ouch... - hallotta most nagyon közel a fejéhez, oly közel, hogy (nemde nevetséges?) legott az az érzése támadt, mintha a szíve odaköltözött volna a füle tövéhez, s most ott lüktetne, ott zakatolna. Mégis összeszedte magát és fanyar kicsinyléssel, kérdezte:

- Honnan jön kérem, hogy a gulyáshúst nem ösmeri?

Válaszképen csengő nevetés, egy elhesegető mozdulat tökéletesen ápolt lilium kezekkel és egy semmit el nem áruló «la bas, la bas»... «Messziről, messziről,» aztán, mielőtt meggátolhatta volna, az a kéz elvette tőle a kis beretváéles kést és feltűnő ügyetlenséggel burgonyahámozásba kezdett.

Ádám bizalmatlanul pislogott oda. Biztos, hogy *ez* sohase lehetett a mestersége, - jegyezte meg magában. Egyszerre azonban:

- Vigyázzon! - kiáltotta, de már későn, mert ime, rózsaszín köröm mellől nehéz cseppekben kezdett peregni a vér.

Ádám egy szempillantás alatt a leány mellett termett. - Úgy-e megmondtam! - zsörtölődött, mintha gyermekhez szólna feddőleg, sajnálkozással és mintha gyermekkel gyűlt volna meg a gondja valóban, hirtelen elkapta azt a vérző kis ujjacskát és «hogya ne fájjon», a szájába vette.

- Mit csinál? - kiáltott a leány ideges nevetéssel, mire Ádám kijózanodva, iszonyú zavartól megrémítve kullogott vissza a tűzhöz és kezdte a zsarátnokokat csökönyös kitarással helyükre rugdosni.

Olyan kavarodás kalapált, lüktetett, vádolt és védett egész valójában, mintha valamennyi idegszála egyenként állna hadba egymással.

- Mi lesz ebből? - kérdezgette magától ijedezve, mert hiszen nem volt módjában védekezni, elmenekülni. Sőt inkább! Mint kőbe vésett parancs állt előtte mindaz, amit lovagiassága megkövetelt tőle.

Mire körülnézett, egyedül volt ismét. Ellenben víg kiabálások jelezték, hogy a legények visszatérőben vannak. Nemsokára ott szorgoskodtak a bogrács körül, Ádám rájuk bízta a vacsorájuk elkészítését, ő maga egy tálat tölt meg étvágygerjesztő gulyáshússal és nagy vigyázva a házhoz indul vele; közben, folyton-folyvást az zsong a fülébe, hogy «Gouiach ouch» gouiach ouch... és nincs az a költemény, amely valaha kellemesebben simogatta volna halló idegeit - pedig, milyen lekicsinylő mosollyal mormolja azt, hogy «szörnyű kiejtés».

Éppen arra lépi át a küszöböt, mikor a beteg vizet kér.

- Végre! - ujjong az orvos. - Most már eszmélni fog és sietve látja el fájdalomcsillapító szerekkel.

- Megösmersz? drága jó atyám, megösmersz? - és a leány boldogan csókolgatja a kezét, amely a nagy szerencsétlenség óta először viszonzozza keze szorítását.

De ekkor, valami különös történik, mert íme, ahogy a beteg révedező tekintettel körülnéz, megdöbbenéssel, bizalmatlanul akadva meg előbb az egyik, aztán a másik férfi arcán. Ádám egyszerre csak azt látja, hogy a leány hirtelen saját ajkához emeli újját, mintha ezzel a mozdulattal elővigyázatra, titoktartásra intené... Vagy csak a beszéd fáradtságától kívánta megkímélni?...

- Kik ezek? Kik ezek? - zúg, kalapál az Ádám agyában, századszor, ezredszer, mialatt azon tűnődik, hogy hogyan is fogják az elhelyezkedés nehéz kérdését megoldani. Sok fejtörés után azt határozza, hogy a legények vonuljanak fel a padlásra; az orvosnak a konyhában hevenyésztet valamelyes nyughelyet; az idegen vendég már jóelőre kijelentette, hogy atyja mellett kíván maradni, ezért számára a hordágyat töltik ki párnákkal, takarókkal. Ádám azonban a szabad ég alatt óhajt aludni és ezért, mikor már mindenkiről gondoskodás történt, ő is elindul.

Hová? Maga is kétségben van e felől. Egy percre arra is gondol, hogy állatjait köti ki, hogy helyükre férhessen, mégis, jobbnak véli, ha elmegy valamerre messzebb az erdőszélre.

Amint oda ér, az első amit megpillant - a sír. Az ő sírja. Hahá! Lehetséges, hogy valaha jól eső érzésből kezdte ásni?

Igaz, hogy akkor rögtön háromszorosra szélesítette, mert hisz minden kapavágás újabb és újabb kincsekhez juttatta, de mégis, - tagadhatatlan, hogy amikor először ütötte bele az ásót, szinte kéjelgett a halál gondolatára... És ma. És most?...

Öngúnyolással von vállat, - aztán nekifog mohából, falevélből ágyat vackolni magának.

Szeretné elhinni, hogy most csak arra van gondja, hogy jó, puha fekhelyet létesítsen és aprólékos ide-oda próbálgatásokkal, zsörtölődéssel burkolózik köpenyébe; azon is tanakszik, hogy reggelre kinek, mit és miképpen ossza szét a reggelijét. De mindez hiába. Mint szitakötő raj zöldséges kert káposztái és répái felett könnyedén, csufondárosan, úgy rebbenek, jönnek, tűnnek, jönnek keresztül-kasul prózai gondolatain elúzhetetlen képek, hangok, mondatfoszlányok. Az is, hogy «gouiach ouch», az is, hogy rózsaszín köröm mellől hogy buggyant a vér és - tagadhatatlan gyönyör! - az az érzés is, mikor szájába vette azt a sajtó újjacskát...

Mi lesz ebből?... Mi lesz ebből?...

Hajnalodott, mire elnyomta az álom, mégis ő volt az első, aki felébredt.

Óvatosan ment a konyhába és készítette elő az ennivalókat, aztán felkeltette a tátott szájjal horkoló orvost.

- Nézze kérem, - szólt hozzá amikor gondolta, hogy már eléggé ébren van arra, hogy megértse - itt van önöknek tea, tojás, szalonna, kenyér, a betegnek ott az ablakban tej bőségesen. Legyen kérem gondja mindenkire.

- De... kérem... én...

- Tudom, tudom, ön nem ért hozzá, ön nem ér reá, stb., stb. Azért mégis meg fogja tenni - nemde? mert muszáj...

- Meg, meg de...

- Köszönöm. Most már nyugodtan indulhatok. S ha betegét ellátta, ön is utánam jön, nemde?... Igen... még egyet. Legyen szíves kettővel a legények közül megegyezni, hogy egyelőre maradjanak szolgálatomban. Jól megfizetem.

Ezt mondva, egy darab kenyeret gyömöszölt tarsolyába és nagy sietéssel indult lováért, mert lehetőleg halasztani akarta a találkozást. Nem vallotta be magának, hogy miért, sőt azt morzsolgatta a foga között, hogy «Egyszerűen ki akarom kerülni a nagy meleget», öreg szürkéje azonban mélyen elgondolkozva bólogatott hozzá. Alkalmasint megvolt a külön véleménye sok mindenről, amit tegnap óta látott és hallott, de jó szokása szerint ezúttal is csak mindenre bólogatott és ballagott, ballagott és bólogatott - mint egy év óta már annyiszor tette.

És amint lassan-lassan beljebb hatoltak az erdőbe, Ádám azon vette magát észre, hogy verseket farag, még pedig nem «csalódásra», «halálra», «elhagyott sírra» kereste a rímeket, hanem madárdalra, napsugárra, tavaszra.

Mikor beért a városba, csodálkozva látta, hogy az utcákban sokkal nagyobb az élénkség, mint máskor. Hírlappal a kezökben csoportok képződtek, amelyben az emberek nagy garral magyarázgattak egymásnak valamit. Ádám, aki ezelőtt közönnyel haladt volna el mellettük, most keresve-keresett egy újságárust, majd meg, lovát kantáron vezetve, ő is olvasni kezdett.

Az első és második oldalon csak a rendes mérgeket találta. Mondragórát a vezércikkben, mákonyt a külföldről átvett politikai tudósításokban, patkánymérget a belföldiekben; de íme, a harmadik oldalon egy hír, amely legott halántékába kergette a vért.

«Megszökött királyi család» - állt óriás betűkkel, aztán a következők: «Quaincance-ból jelentik, hogy tegnap virradó hajnalra egy aeroplánt láttak a város felett délkeleti irányba haladni.

Lormonniában leírhatatlan az izgalom.

Most már bizonyos, hogy a királyi családnak eddig még ki nem derített módon - sikerült fogságából kiszabadulni és elmenekülni.

(alább): Chahuteau köztársasági elnökké kiáltotta ki magát.

(még alább): Mivel se Brichemont herceget, Berengar király főudvarmesterét, se gróf Rollondart, a királyi ház régi bizalmasát nem lelik, kétségtelen, hogy ők is a menekülők között vannak. De sikerült Paraquette-t, a király komornyikját éppen akkor elfogni, mikor kéményseprőnek öltözve el akarta hagyni a várost. Eddig kivallott annyit, hogy Egador trónörökös és Beryl hercegnő voltak a repülőgép utasai, a király azonban öreg korára hivatkozva, nem vállalkozott a légi útra. Ő és két bizalmasa tehát, alkalmasint álruhában lappangnak valahol, de hogy hol és milyen körülmények között, azt ő (Paraquette) sem tudja, mert félve a bűnrészesség gyanúsításától, előttük szökött ki a palotából.»

- Beryl hercegnő?... - zakatolt az Ádám felizgult agyában. Beryl hercegnő... ő volna? Lehet-séges hogy ő? De nem... Hisz a trónörökös fiatal... a repülőgép utasa azonban őszhaju öreg... Lormonnia? Hol is van Lormonnia? Gondolom, valahol a Földközi tengerhez közel, Cymézia szomszédságában... La bas... la bas... Innen messze, mint ahogy azok a finom kis kezek hesegették. A léghajó azonban egyenesen északról érkezett... Ami ugyan nem mond semmit... Mégis... De nem! Teljesen ki van zárva, hogy ők lennének.

Egészen dühbe jött sajátmagára, hogy ezt a lehetetlenséget még csak fel is tette.

Hátha, egyszerűen megkérdezné? De csakhamar letett erről, mert irtózott attól a gondolattól, hogy tengerzöld szemek gyanakvó meglepetéssel nézzenek rajta végig, de még jobban, ezerszerte jobban attól az eshetőségtől, hogy egy szép szőke fej - igent bólintson.

Mindez a sok tünődés és aggodás azonban feleslegesnek bizonyult, mert mikor dolgainak elintézése után újabb csomagok, ápolónék, cselédek és teherhordó lovak - sebtiben összetoborozott karavánja élén visszaérkezett házikójához, ime ott várt reá a szép idegen a nagy tölgyfa alatt és örvendezve fogadta.

- Képzelse! édes atyám egészen magánál van. Persze nagyon gyenge és óvnunk kell a beszéd-től, de sebei, hála az ambrine alkalmazásának, már nem kínozzák. Most alszik éppen, de reménylem rövidesen bevezethetem önt hozzá! Úgy-e, ez mind jó hír; nagyon jó hír?

- Nagyon... De lesz kegyes most bevásárlásaimat áttekinteni és az ápolónőket, szobaleányát és a szakácsnét munkába állítani?

- Mindenre gondol? Mily végtelen jó ön, pedig azt sem tudja kik vagyunk. Higgye el nagyon hálásaknak érezzük magunkat atyám is, én is és örökre lekötelezettjének - szólt keresetlen egyszerűséggel:

- De most már megengedi úgy-e? hogy véget vessek inkognitónknak és elmondjak egyet-mást magunkról.

...Beryl hercegnő?... szerette volna Ádám közbevágni a kérdést, mely ott égett a nyelvén, de gyávának érezte magát hozzá. A leány pedig gyanútlanul folytatta:

- Eredetileg Flamand földről való belgák vagyunk. Atyám Arcoburg Ernő herceg, engem... engem Évának hívnak... és... ne vegye rossz néven kérdésem, és önt uram?...

- Régen, mikor még kint éltem a nagy világban, gróf Hallen-nek szólítottak. Ma, csak Ádám a nevem.

- Hallen?! A költő? (ezt, örömtől felcsillanó szemmel).

- Atyám volt az.

- Persze, persze... És... ön? - nem ír?

- Sajnos nem úgy, ahogy szeretném.

- Tehát mégis ír.

- Íróasztalomnak... nagy néha.

- Egyszer szeretnék... kezdte a leány, de hirtelen elterelte a beszédet és most már arról kérdezősködött, hogyan osszák be a beteg körüli munkát és hogyan helyezkedjenek el, addig is, míg a sátrak meg nem érkeznek.

- Még csak a repülőgép miatt nem intézkedhettem - mondta Ádám.

Ám e szóra, a kis hercegnő derűs arcára mintha árnyék szállt volna.

- A repülőgép? - visszhangozta fölényesen, - majd meg diadalmasan felnevetve. - Nézzen oda kérem és a tó partjára mutat, oda, ahol még ma hajnalban is a teherhordók által kivonszolt gép, egyetlen ép szárnyát vádlón? esdeklőn? ég felé merevítve, guggolt. Most már hiába keresnék. Helyén ime, csak egy kis halom szénné égett szemét feketélik.

Az Ádám meglepett, kérdő tekintetére pedig, erőltetett nevetés, türelmetlen vonogálás és egy szó a felelet: - «Gyülöltem».

- Miért? - csúszott ki a fiatal ember ajkán és hogy palástolja efeletti zavarát, ő maga sietett a felelettel: - Mert - nemde, mert iszonyú percekét köszönhet neki?

- Jól mondja. Iszonyú percekét... de... ne beszéljünk róla. Különösen kérem, ne említse atyám előtt.

- Semmi esetre. Hanem talán érdekelné a mai lapokat látni - és Ádám hirtelen támadt alattomos kíváncsiságtól késztetve, kissé remegő kézzel nyújtotta át a reggel megvett újságot.

- Köszönöm, de sajnos... nem értek magyarul...

- Bocsánat. Feledtem...

- Van valami különös érdekes benne?

- Van.

- Lesz szíves elmondani? és ezzel Éva hercegnő máris a ház melletti padra telepedett. Ádám úgy vélte látni, hogy arca feltűnően sápadt, de nem egészen bízott ítéletében, mert az az arc csaknem egészen el volt tőle fordulva. Szándékosan vagy csak azért, mert tavon, völgyön át a messzeségbe nézett, oda, ahol a láthatárt, hullámosan körülzárva, hegyek halványkékje olvadott eggyé a nyári ég opalizáló páráival?

Ádám egy pillanatig úgy tett, mintha a fordításhoz szükséges szavakat keresgélne, aztán, minden mást mellőzve, rögtön a lormonniai forradalomról kezdett beszélni. De alighogy Guaincance nevét kiejtette, Éva nagy izgalommal ugrott fel helyéről: - Csak azt mondja, mit írnak a trónörökösről?! - lehelte.

Ádám elakadt a szó. Háttha igazán az, akinek mondja magát, - tépelődött és... és... szerelmes Egador hercegbe... Világosságot! Istenek! Világosságot. - Hangosan azonban, bár igyekezett a leány tekintetébe kapcsolódni:

- A trónörökösről csak azt sürgönyzik, hogy Beryl hercegnővel aeroplanon elmenekült.

- Ah, valóban? Beryl hercegnővel?

Mintha hangjában gúny hangzanék. Vagy, féltékenység? Ádám elkomorodva kérdegeti ezt magától, de Éva máris nyugodtabban ül vissza a padra és kérőn szól oda:

- Folytassa kérem. Tehát, ugyebár? az egész királyi családnak sikerült fogságából kiszabadulni?

- Igen. - Az Ádám nyelvét még egy kérdés égeti. Végre se állja meg, hogy ki ne mondja:

- Önök tudták, hogy a királyi családot börtönbe vetették?

- Csak: őrizetbe vették. Hála Istennek! csak őrizetbe. Hogyne tudtam volna... Sokat, nagyon sokat voltunk Lormonniában és a királyi családdal. Most is onnan jövünk.

- Ah?!

- Igen. Sőt mondhatom, atyám volt az első, aki a közelgő veszedelmet előre látta. Az esetleges menekülés módjait tehát előkészíthette, ám a Chahuteau árulásának nem tudott gátat vetni.

- És?...

- Látja a lapból: Kitört a forradalom és az egész királyi család őrizetbe - szerencsére elégtelen őrizetbe - került. És most, ahányan vannak, annyian bujdosnak valahol. Ki tudja mennyi nélkülözés és mennyi lelki és testi sanyargás között. Ki tudja, ki él, ki halt meg közülök. (Mindezt zokogástól meg-megszakított hangon.)

Ádám az életét adta volna, hogy újra mosolyogni lássa, de azért, - tovább faggatta.

- És önök?

- Mi?... Szintén menekültünk. Az volt a szándékunk, hogy...

- Hogy...

...Olasz földre jussunk, de - látta gépemet lezuhanni.

- Hogy is lehetett pilóta nélkül indulni?

- Pilóta vagyok jó magam. Ezuttal pedig, titoktartás élet-halál kérdés volt, ugyebár? ezt mondván, a házba indult, de rövidesen a küszöbön állt újra.

- Atyám ébren van és látni óhajtja önt.

Ádám sietett a hívásnak eleget tenni.

Egyszerű ágyon, - melyet azonban ügyes ápolónők kényelmes fekhellyé varázsoltak, feküdt az, akiről Ádám most már nyugodva hitte el, hogy tényleg Arcobourg Ernő herceg. Beesett szemei érdeklődve néztek a fiatal ember felé. Mivel jobbjára terjedelmes kötözésektől volt bénítva.

- Bocsánatot kérek, hogy csak balkezemet nyújthatom - mondta franciául, melyből azonban szintén kiért az idegen hangzás. - Egyben fogadja nagy köszönetemet...

- Helyemben az utolsó paraszt se cselekedett volna másképen.

- Boldog ország, amelynek ilyenek a parasztjai! De, bár ugyanezt cselekedték volna, amit ön, azt mégis másképen, egészen másképen tették volna... Hisz éppen ez az! - ahogy ön mindezt kigondolta, tervezte, - ez árulta önt el gróf Hallen, e csodálatosan egyszerű környezet dacára.

Ádám szégyenkezve nézett körül. Mintha először látná a durva, festett fenyőfa ágyat, az összerótt baklábú asztalt, a gerendáról drótszálon lelógó zöld pléhernyős petróleumlámpát. Mindent. Először és csaknem undorral, mert, milyen más háttér illethetné meg Éva hercegnőt, mint meszelt falak sivársága! Úgy érzi, hogy némi magyarázattal tartozik vendégeinek.

- Ezt a kis házikót valaha, öreg dajkámtól örököltam s most... most már egy év óta lakom benne.

- Egyedül? - kérdezte a fiatal leány szelesen, mire atyja feddően nézett rá. Ádám azonban mosolyogva felelt: - Azért jöttem ide, hogy egyedül, egészen egyedül éldegéljem hátralévő napjaimat.

- Milyen fiatal - gondolta az öreg megértéssel.

- Szerelmi csalódás lenne remeteségének titka? - tűnődött a hercegnő és nyomban elhatározta, hogy nyitjára kell jönnie. Muszáj. Nem is lehet másképen. Muszáj, muszáj, muszáj. De már azt nem merete magától kérdezni, hogy mi készítheti erre a csökönyös muszájra. - Hosszú hallgatás után ő szólalt meg először:

- Nyáron még értem. De a hosszú téli esték!... Mivel rövidítette meg azokat?

Ádám egy pillanatig adós maradt a felelettel. Bevallja-e azt, ami minden foglalkozása között előtérben állt? Felelje azt, hogy: «Kincseimben gyönyörködtem?» Nem, nem. Semmi szín alatt. Azok az aranyba rögzített művészi álmok csak maradjanak rejtve, senkitől sem sejtetten. Mert csak úgy kincsek igazán, ha úgy maradnak, mentesítve büntől, gondtól, fös vénységtől, prédaságtól, kíváncsiságtól - mindennemű alantas ösztönök vonzásától.

Azok az ő gyönyörű kincsei! Emberi tudásnak, évezredek keresése után megtalált, kikristályosodott bizonyosságai. Nem, nem. Ne tudjon azokról senki. Hangosan tehát azt mondta el, hogy ha bár elejénte ő is félt a téltől, az első napsugár, mely arannyal telített encián-kék égből küldte sugarait, hogy csillogásba hozzon körülötte mindent, szívét-lelkét legott meghódította.

- De mikor hófelhők takarták a napot?

- Szép a hópelyhek tánca hercegné. Mikor pedig vihar dúlt körülöttem, mikor azokat a nehéz, szürke felhőket üvöltő szélrohamok tépni, szagatni kezdték, meg voltam győződve, hogy a Walhalla valamennyi Valkürje száguld, csatázik, dübörög és vijjong házikóm körül.

- Félelmetes.

- Miért volna? Ők sem sujthatnak halálnál egyébbel. De erre se képesek már úgy látszik - a vén nénikék, ezért két-három napi ostrom után mindig belátták, hogy feleslegesen izgulnak és fáradoznak és ekkor rongyos, nagy felhőfoszlányokat húzogatva maguk után, elcsendesedve, elszontyolodva lopózkodtak el innen.

- Mégis ez az irtózatoss magány...

- Oh, erről szó sem lehetett. Folyton volt vendégem.

- Igazán?

- Hogyne. Először is, követelődző, éhes madárhadak. A cinegékkel, vörösbegyekkel, fekete rigókkal olyan barátságba jöttem, hogy egészen idáig bemelegszkedtek. Igen. Egészen idáig, ahol ön áll most, Éva hercegnő. Aztán jöttek az őzek; sőt: nyulak is. Egyszer pedig, ez nagy esemény volt! arra lettem figyelmes, hogy valami elveszi a világosságot erről az ablakról, oda nézek, hát egy óriás szarvas nyalogatja az üvegtáblát.

- Mégis, - mondta a fiatal leány elgondolkozva - mégis, ilyen fagyos remeteségben élni... Ádám dacosan kiegyenesedett.

- Semmit se sajnálok, amit odahagytam. Semmit!

- Kötelességeit sem? - szólalt meg most a beteg, nem feddőleg, csak csodálkozással.

Ádám meglepetve nézett reá. - Kötelességeim? - ismételte gondolatban. Kötelességeim? Sohase jutott eszembe hogy volnának, hogy lehetnének... pedig, - hátha lehetnének? Milyen különös...

Hangosan azonban, nevetve válaszolt: - Ha lettek is volna kötelességeim, okvetlen cserben hagytam volna őket, látva, hogy mennyire visszaélnék ezzel az erénnyel embertársaim...

- Igazán hiszi, hogy ez ok? - kérdezte az öreg herceg szomorún. - Mondja gróf Hallen, jutna valaha eszébe egy váltóhamisítónak azzal torolni meg bűnét, hogy viszont hamisítaná ön, az ő nevére?

Ádám lesütött szemmel fogadta a leckét, mert igazságát nagyon is átérezte, de azért még egy érveléssel védte magát:

- Én akkor, mikor idemenekültem, szakítani akartam. Szakítani minden egyes szálát, ami az emberiséggel összefűzött, - mert... mert minden egyes szál, elevenembe vágott...

Most Éva szólalt meg halkán, félénken, pirulva:

- Azok a régi sebek, - mondja, még most is fájnak?

Ádámot váratlanul érte ez a kérdés, ezért míg nevetve felelte azt hogy, óh már nem. Már régen nem, - a szívében annál komolyabban kérdezte magától: - Vajjon igaz, hogy nem? És, ha már nem, - mikor szűntek meg igazában fájni? Akkor-e, amikor az az erdőszélén ásott sír mélye - évezredekkel ezelőtt eltemetett szépségekkel, értékekkel, lehetőségekkel - felelt élet-untságomra... Vagy csak tegnap? amikor napsugaras magasságok végtelenéből a testet öltött életöröm érkezett hozzám? - És ismét csak azon kapta magát, hogy sejtelmes szürkés-zöld szemek ragyogását nézte és azt mondogatta magában újra és újra, hogy - «tenger mélysége... tenger mélyén pihenő kincses hajók álma».

Két nap multával megérkeztek a sátrak. Egész kis tábor. Egy részük a tó partján fehérlett. Ebben tanyázott a szolgaszemélyzet. Közelebb, egyet az orvosnak rendeztek be. A ház mellett Éva hercegnő kapta a legnagyobbat. Mellette komornája lakott egy kisebbbe. Kettő a konyhát és ennek személyzetét illette. Végül egy, mindnél jóval messzebben - a sötétlő erdő szélén, virágos vadrózsák szomszédságában lett felállítva, Ádámnak. S mialatt körülöttük hangban, színben, illatban élt, lüktetett a nyár, bent a kis házikóban még mindég mindent lehalkított, elcsitított, szürkére tompított - a gond.

Mert a betegnél ismét és ismét visszaesések voltak napirenden. Alig, hogy az agyrázkódás tünetei enyhültek, egyszerre általános vérmérgezésről kezdtek remegni. Ekkor arról suttoztak, hogy hátha műtetre kerül a sor? Éva ezeket a napokat és éjszakákat atyja ágyánál töltötte - mosolygó arccal, rejtett kétségbeeséssel.

S még el se mult ez az aggodás, amikor az orvos tüdőgyulladástól tartott. Lassan-lassan mégis jobbra fordult az állapot. Most már sok-sok rémekkel teli szörnyű nap után, annyira jutottak, hogy kivihették a beteget a két tölgyfa alá; oda, ahonnan nagy messzeséget kereső szomorú tekintete a halványan kéklő hegyláncot láthatta.

- Vajjon mi történik ott?! - mutatott délnyugat felé. Majd, leányához intézve szavait: - Nincs semmi hír?

Éva hercegnő tagadólag intett. Miért mondja el amit néha napján Ádám kiolvasott neki a lapokból? Hiszen hiób-hír valamennyi. Szól Lormonniának súlyos megpróbáltatásáról, bolsevikik véres uralmáról, javak elkobzásáról. Chahuteau tobzódó kegyetlenségeiről; de szól legkivált a királyi család rejtélyes eltűnéséről. Mindaddig csak az öreg Illina hercegnőt lelték meg hűséges komornájával együtt - meggyilkolva.

- Amíg csak lehetséges - ne áruljunk el atyám előtt semmit, - mondta Ádámnak nem egyszer. Aztán, - magyarázatképen: - Nagy birtokaink vannak - vagy voltak? - Lormonniában, de csak-nem biztosra vehetjük, ugyebár? hogy Chahuteau azokat is - mint sok másét - elcsatolta. De mindez mellékes. Csak azt tudhatnám, hogy fivéremmel mi van?...

Ádámot még mindig meg-megszállta a kétely; ezért - rejtett leselkedéssel - egyszer azt kérdezte: - Hogy hívják fivérét hercegnő?

Pillanatnyi hallgatás után jött a felelet: - Erik Arnulfnak.

- Csak ez az egy fivére van? - faggatódzott tovább.

- Ő egyedül. De - vajjon megvan-e? - és könnyes szemek mélységes bánata kereste Ádám tekintetében a biztatást. Ádám azonban csak elkoptatott frázisokkal felelt.

Úgy szeretett volna továbbkérdezni, megtudni, rájönni, hogy ez a szép teremtés, milyen érzelmekkel gondol Egador trónörökösre; rokonszenvvel? Szerелеmmel? miért nem említi soha?...

Hogy is lehet, hogy a lapok se beszélnek róla? Mintha csakis Chahuteau rémtettei érdekelhetnék a közönséget...

A leány pedig az ő multjáról se kérdez. Soha. Semmit. Vajjon nem érzi, hogy ezzel egy láthatatlan falat von kettejük közé? Nem érzi amit Ádám, hogy ez a fal mennyi derűt, melegséget, színt von el az életükből? Vagy - mindezt - nem igényli?

Pedig néha azt merem hinni, hogy nincsen terhére a társaságom - tűnődik gyakran, olyan bátortalan sóvárgással, mint egy szerelmes iskolás fiú. Igen. Ádám. Az élettel meghasonlott remete.

Így változott sorsa amióta az a nagy madár belezúgott lelki világának nagy hangtalanságába, és most már ott tart, hogy csak azok a percek, órák számítanak, amikor Évát láthatja, csak akkor boldog, ha a szavát hallja, ellenben, kimondhatatlan gyötrelmek, nyugtalanságok, lehangoltságok kínozzák valahányszor azt véli, hogy kedvét (lett légyen az bármily csekélységgel is) hiába kereste. Mert, bár Éva hercegnő soha egy pillantással sem árult el elégedetlenséget - azért mindég megérezte, ha hibázott. Éva hercegnőnek mindenre csak egy szava volt, az, hogy köszönöm. De ez az egy szó hányféle varázslattal bírt az ő ajkáról. Néha jutalmul adott bársonypalást volt az; puhán simuló. Néha virágról vállára szállt hímes szárnyú pille. Néha pedig, - mikor inkább könnyes szemek tekintete, sem mint piros ajkak mondják - olyan, mint menedéket kereső elárvult kis madár ijedt pihegése. Ádámnak, jutalmak jutalma valamennyi. Mégis, lenne valami boldogítóbb mindnél; ha egyszer azt hallhatná, hogy - kérem.

Mert itt a nagy csoda! Ádám, - aki a világtól azért menekült el, mert életének roncsai közül csak az Én-t mentette ki teljes épségében, - sőt éppen mert csalódott, mert méltatlan sérelmek érték, - ítélte magát ez az Én, a világegyetemmel szemben sokkal fontosabbnak. Ám, attól a perctől kezdve, hogy májusi kék égből lángolva esett lábaihoz a sérült gépmadár és ezzel két emberi lénynek élete, halála egyedül az ő gondjaitól, ügyességétől, áldozatkészségétől függött, azóta az az Én, gyors egymásutánban hagyta el betegesen túltengett követeléseit és ma már, kezdett a másik végletbe esni, mert hiszen legszívesebben a szívét tette volna azon melegen, azon lüktetően a leány életútjára. Taposson rá, ha arra van kedve, csak azoknak a kis lábaknak puhább legyen útja.

Mindez a sok gondolat, átalakulás, vágy, tépelődés, öröm, mélyen elrejtve élte sokszoros életét a lelkében. Ajkát azonban csak olyan szavak hagyták el, éppen csak olyanok - mint aminőkre felelt.

Az élet pedig, folyt körülöttük tovább.

Az öreg herceg most már kezdett sok minden iránt érdeklődni. Egyszer azt kérdezte, hogy minő országban és hol van. Máskor azt, hogy mit hozott itt és mit vitt háború és béke. Egyszer pedig, mikor ismét ott gyülekeztek körölte a nagy tölgyek alatt, azt a meglepő kérdést tette hogy: - roskadtak-e újabban trónok, királyságok össze?

- Igen, - vallotta Éva némi habozás után. - A Schüttlandi.

- Úgy? - Róbert Ottó...

...elmenekült.

- Kár. (Ezt nagyon őszintén; kihallszott belőle, hogy régi vágy sugallta), majd tovább kérdezett: - És, királyt, vagy fejedelmet hívtak-e már valamely országba vissza?

- Nem. Még egyetlen egyben sem és a hercegnő hangja érdes volt, szinte visszatetsző, amikor ezt mondta.

Ádám legott Lormonnia trónörökösére gondolt és életében először talált enyhítő lehetőségeket forradalmárok viselkedésében... (mert, hátha szereti?... mardosott szívébe a féltékenység). Hangosan azonban azt mondta, hogy: - Chahuteau ellen úgy tudom, tegnapelőtt merényletet követtek el.

Ám e szóra, mind két vendégén leírhatatlan izgalom vett erőt.

- Meghalt? - kiáltottak egyszerre fellángoló tekintettel lesve a választ.

Ádám csaknem úgy érezte, hogy bűnrészes, amikor kénytelen volt azt felelni, hogy: nem.

- Kár, - mormolta most ismét a beteg és csalódottan hanyatlott vissza párnáira. Éva azonban, egészen Ádámhoz fordulva, halkán kérdezte: - Ki volt a merénylő? nem tudja?

- A lap szerint valami Porrechos nevű ember.

A leányon újra nagy felindulás vett erőt. - José Porrechos?

- Igen. Egador trónörökös tejtestvére. Tud róla?

- Hogyne, hogyne... (némi habozás után) Gyermekkoromban sokat láttam.

- Elfogták? - szólt közbe a herceg alig hallhatón.

- Nem. Úgy írják legalább, hogy elmenekült... sokan segíthették.

- Tehát a hangulat?...

- Inkább királpárti. Természetesen ismét csak az újságok híradása szerint.

Éva felugrott helyéről. - Nem bírok ülve maradni.

- Elhiszem - sóhajtott a herceg. - Bár én is használhatnám már lábaimat. De mikor lesz az?!

- Az orvos azt mondta, hogyha minden jól megy, négy-öt hét múlva...

- Négy-öt hét? Hol van az még! De te, gyermekem, használd fel ezt a jó időt és menj. Még úgy se jártad be ezeket a szép erdőket, pedig tudom, vágytál reá. Hallen gróf, - leányomat gondjaira bízom.

Néhány perccel később már az Ádám sátra mellett haladtak el. A vadrózsa-bokrok csupa ragyogón rózsaszín virággal voltak tele.

- Mily szépek! Nézze! - lelkesedett a hercegnő.

- Látom. Virágcsókok, - nemde?

- «Alpenglühn» - sietett egy más hasonlattal Éva.

- Azzal a különbséggel, - fűzte tovább a tréfát Ádám, - hogy ennek közelében nem sasok tanyáznak, hanem fülemülék.

- Mennyivel jobb így.

- Nem rokonszenvez a sasokkal?

- Sőt. De éppen azért tudom, hogy ma már milyen nagyon sajnálatra méltók.

- A sasok?

- És a hozzájuk hasonlók.

- Mondjuk: a királyok?

- Mondjuk a királyok.

Ágak állták útjukat, azon át kellett valahogy jutni; de most már benn voltak az erdőben, ahol százados bükkfa lombok boltívtől boltívhez fonódva csipkéződtek felettük.

- Hasonlatát nem egészen értem, - vette fel újra a szót Ádám, - már mint a sasok oldaláról nem. Hisz azok éppen úgy élhetnek, ahogy eddig éltek, a messzeségekben, a magasságokban, mint a megközelíthetetlen fenségnek jelképei.

- De hol van ma már amit jelképezzenek? - kiáltott Éva keserűn. - Hol van a királyok fensége? hol a trónok magassága? messzesége? elérhetetlensége? mikor akiket megillettek, azokat tucatszámra üzték el onnan, s tették könyöradományokból élő földönfutókká? Mit jelképezzenek ma már a sasok? mondja kérem mit?

- Mindez igaz, de nem fáj a sasoknak, - felelt Ádám nevetve.

Éva titkon egy könnyet törült szeméből, aztán ő is elmosolyodott.

- Nem tudom! - mondta aztán tréfás komolysággal, - mert ha megkérdenők, hogyan esik nekik, akik eddig, világ kezdete óta, elösmerten a lég egyedurai voltak, hogyan esik ott fent a napsugarakkal telített elérhetetlenségek régióiban, ma már lépten-nyomon holmi kattogó, füstölgő, jött-ment gépszörnyeteggel találkozni? versenyezni? alul maradni?... kérdezné csak meg! tudom meghallaná, hogy a mai felfordulás még a sasok életrendjében is nagy eltolódásokat jelent.

Megértőn mosolyogtak össze, aztán, rég lehullt falevelek zizzenő, puha szőnyegén jó darabig haladtak elgondolkozott szótlanságban. Egyszerre csak az a szőnyeg, fakóból rőtre változott. Fenyvesbe értek.

Most egy kis patak állta útjokat. Irányt változtattak tehát, de alig jutottak túl egy fiatalos sűrűjén, mikor Éva meglepetve mutatott arra, ahol a megritkult szálaserdő ágától-gallyától kisebb-nagyobb keretelés százaiba osztva, elképzelhetetlenül puha, olvadó zöldek, kékek, sárgák, színiskáláján át fel a lángoló rubintig, le az ibolyasötétig világított, ragyogott a nyugati ég.

- Be szép!

- Góth katedrális magasztos ablaka. Nemde?

- Tökéletesen.

Áhítatos csendben merültek el nézésében.

Felettük selymesen susogtak a fák és valahol messze, egy szürke rigó napsugárhurokat pengetőn, bátor meggyőződéssel dicsőítette az életet, ezalatt mellettük félénk meglapulással egérke surrant.

- Isten békéje... - mondta Éva halkan és szíve csordultig megtelt örömmel.

Egy más alkalommal arra vették útjokat, ahol valaha, sok-sok idővel ezelőtt aranykutatók járhattak. Itt satnya volt a növényzet és agyagos, köves talajon nem könnyű a járás, de a dombtető mindennél szebb kilátást ígért.

- Mikor utoljára voltam erre, - mondta Ádám, sok mindenféle állat nyomára leltem.

- Igazán?... Például?

- Vaddisznó, őz, medve...

- Medve?... és a leány szeme érdeklődéssel csillant. Bár ma is találánánk.
- Nem félne?
- Félni? Dehogyan...
- Ilyenkor nem is támad, ha csak fiait nem bántják.
- Nézze - kiáltott a hercegnő, - máris mennyi nyom. Ez például, milyen állat?
- Ez a pici?... Úgy hiszem menyété.
- És ez? és ez?... Nem ott,... itt... Ez, meg ez?... és arra is mutatott, ahol a puha agyagba, szeszélyes mintákat képezve, számtalan különböző alakú bemélyedés látszott.
- Ez?... Őz. Ez pedig - róka.
- Mulatságos! Hát ez... meg ez...
- Istenemre! medve!
- Medve? nagy medve? - Éva máris letérdelt, hogy jobban láthassa.
- Igen. Ez az. De itt... nézze... ez egy nagyon is kis bocsnak a nyoma.
- Bocsnak?... Igazán bocsnak? - Be jó volna látni!
- Ne kívánja hercegnő; sőt, szeretném ha visszafordulnánk, mert az anyaállat se lehet még messze.

Éva könnyelműn vont vállat és mivel egy bokor előtt érett szamócát pillantott meg, feledve a medvéket, máris azt szedegette.

Nemsokára mindketten teljesen belemerültek az eprészés gyönyörébe. Fatörzstől-fatörzshöz sietve hajladoztak, örvendeztek, csemegéztek. Észre se vették, hogy milyen messze elbarangoltak attól a vízmosástól, mely a mesgyét pótolta. Egyszerre csak, egy 10-12 méter szélességű és négy-öt méter mélységű gödör, vagyis inkább tölcser állta útjokat. Nagyon régen áshatták, mert alja sűrűn volt borókéval benöve. De lépcsőzetes oldalán, mindenütt - ahol nem a szeder burjánzott - újra csak eprek csábító sokasága kínálkozott. Éva egy fűz gallyába kapaszkodva, ereszkedett lejjebb.

- Nem tanácslom! - figyelmeztette Ádám - az ilyen helyen kigyó is lehet.
- Csakhogy a szamóca itt szebb, mint másutt.
- Akkor engedje meg, hogy én...
- Nem. Magam akarok értök... de nem fejezhette be a mondatot, mert e pillanatban nagyot reccsent az ág és Éva feltartóztatlanul csúszott csaknem egy méterrel lejjebb, egyben magával vonva a lazán fekvő kavicsok özönét. Ádám igyekezett melléje jutni, de bár az sikerült is, mindaddig nem segíthetett rajta, míg maga is támpontot nem lelt. Végre egy kiálló gyökérhez vetette lábát.
- Most! - kiáltott és kezök összekapcsolódott, ám ekkor figyelmük két irányba terelődött. Egyfelől a tölcser aljára, ahol egy erősen mozgó bokor alól fájdalmas nyöszörgés hatolt hozzájuk és a gödör szemközti peremére, ahonnan bömbölésbe csapó dörmögés fagyasztotta meg vérüket.
- Meneküljön!... súgta Ádám és hirtelen elhatározással egy fokkal lejjebb ereszkedett, hogy a biztos támpontot - melyen eddig álltak - egészen Évának engedje át. De az meg se mozdult, hanem igenis azt kérdezte hogy - és ön? - közben mindkettőnek tekintete a tölcser túlsó peremére tapadt, ahol e percben tűnt fel a medve borzalmas alakja.

- Meneküljön!... ismételte Ádám, aki érezte hogy lába alatt omlani kezd a föld, de Éva csak fejét rázta.

Egyelőre az a gyökér, melyhez lábukat vetették erősen állt, de felettük másfél méternél magasabb beszakadt laza föld, alattuk a folyton síró kis bocs és ott, szemben a felizgult, ordító fenevad. Ha megkerüli a tölcsért,... ha rájuk tör...

Villámgyorsan cikáztak a gondolatok, a mérlegelések, a remények és kétségek agyukban. Ádám el volt tökéelve, hogy ha az állat támad, ő elébe veti magát, hogy ezzel időt adjon a leánynak a menekülésre; az pedig ezalatt megfogadta, hogy egy lépést sem távozik mellőle, ezért, mikor Ádám ismét azt súgta, azt könyörögte, hogy «meneküljön» ő egyszerűen - leült.

- Mit csinál? - lehelte feléje a fiatal ember rémült meglepetéssel, - mit csinál?

- Várok.

- Vár? Mit vár?

- Esetleg a halált, mindenesetre azt, hogy ön mellém üljön - jött a még meglepőbb felelet. Mikor pedig egymás mellett szorongtak azokon a hosszú elágazó gyökereken, figyelmük ismét csak a tőlük alig pár lépésnyire ide-oda szimatoló, tapogató medvére irányult. Egyszer csak Éva, hirtelen elhatározással egy jókora követ feszített ki maga mellől az agyagból és mielőtt Ádám meggátolhatta volna, célzott és odadobta, ahol a tölcsér legalján, folyton mozgó ágak, lombok mutatták a bocs hollétét.

Egy szempillantásnyi várakozás, aztán csaknem gyermeksíráshoz hasonló feljajdulás jelezte, hogy a kő talált. Ám e hangra, szörnyű ordítás felelt és az anyamedve miután két lábra állva mintegy tétozódott, hogy az ellenséget semmisítse-e meg előbb, vagy gyermekét becézze? - de aztán mégis az utóbbit vélte fontosabbnak, mert ime, hirtelen gombolyaggá hömpörödött és ledobta magát a mélybe.

Még csak azt látták, hogy a kis bocs milyen mohón siet anyjához s hogy panaszol, méltatlankodik, addig a percig, amíg szája a telt emlőhöz nem ért, de ekkor mintegy varázslatra nála is, csak úgy, mint hasonló esetben az emberek kicsinyeinél, legott feledve lett minden sérelem...

- De most... Most... aztán igazán - meneküljünk! - súgta Éva és indától indához csúszva, fogózkodva, ügyes, szívós izomerővel küzdötte fel magát a tölcsér peremére. Ádám nyomon követte. Mikor pedig kint voltak a tölcsérből, Ádám egy messze zöldelő vad körtefa irányába mutatott.

- Tud fára mászni? Éva futás közben, csak fejével intett, hogy igen.

De erre nem került sor, mert még el sem érték, amikor víg füttyszó üté meg fülüket.

- Nézze, nézze, - favágók jönnek - kiáltott a leány megkönnyebbülve.

- Tényleg. És jól látom? mindeniknél balta és fűrész.

- Az egyiknek ráadásul még egy hosszú kés is van az övében.

Nevetve néztek egymásra. Milyen messze járt már az ijedtség tőlük!

De most az oláhok éppen arra kanyarodtak, ahonnan ők jöttek.

- Akadályozza meg, - mondta Éva.

- Akadályozzak meg, - mit?

- Hogy ne menjenek a gödörhöz.

- Ne?

A leány türelmetlenül dobbantott lábával.

- Persze, hogy ne!... Akadályozza meg hamar, hamar...

- Mit?

- Ejh hát nem érti? Nem akarom hogy a kis bocs ozsonnázását zavarják...

Ádám tehát - mit is tehetett volna egyebet? - sietve elállta a legények útját és élénk arcjátékkal és kézmozdulatokkal bizonyítgatta, hogy ott... igen ott... a galagonyabokron túl, egy gödör van és abban ott leselkedik az ördög, a tüzes szemű «draku» és jaj annak, aki közelébe merészkedik!...

A tulsó domb felől éppen tompa ütések zaja érkezett hozzájuk.

- Mi ez? - kérdezte Éva.

- Odaát ma kezdik tarolni az erdőt - adta meg a választ az egyik favágó (magyar volt, s az egyetlen, aki nem szaladt el az ördög említésére).

- Tarolják az erdőt. - Be kár... Muszáj?

- Valószínűleg - mondta Ádám. Háború után vagyunk, annak aratása sok millió emberélet, a békéé - sajnos, - sok millió szálfá. De azért annak az erdőnek egy biztonságban élő uralkodóját mégis bemutatathatom, ha ugyan nem kíván inkább hazamenni hercegnő.

- Nem. Dehogya. Csak menjünk az uralkodóhoz...

Most egy hepe-hupás mesgyét fedeztek fel, azon igyekeztek a völgyön átjutni. Nemsokára sűrű bokrok zárták őket körül, de abból kivergődve, rövid félóra alatt egy fennsíkra jutottak.

- Van fogalma, hol vagyunk tulajdonképen?

- Hogyne. Annál inkább, mert nézzen csak kissé jobbra hercegnő, ott van a nagy fa, amelyről beszéltem.

- De hisz ez gyönyörű!

- Meghiszem azt!

- S milyen ép...

- Igen. Látszik rajta, hogy évszázadokra van berendezkedve, ugyebár?

- Reménylem, még csak kora ifjúságát éli?...

- Mindenesetre még sok, nagyon sok esztendő érhet.

- Adja Ég! Nézze, milyen biztos fenséggel áll. Igazán azt hihetnők - tudatában van annak, hogy az egész erdőben egy sincs olyan magas, mint ő.

- De mennyire! Sőt, olyan nagy nyugalom nyilvánul nagy tökéletességében, mintha a saját erejében is: tudatosan bízna...

- Igen, igen, igen! Hogy fogja érdekelni atyámat, ha róla beszélünk.

- Megvalljak valamit? - Ez a fa, valahogy rögtön őt juttatta eszembe.

Válaszképen felragyogó szemek üdvözölték, aztán Éva társát megelőzve sietett a fához. Ellenállhatatlan vágyat érzett közelébe jutni, törzséhez simulni, megsimogatni. Ám, amint kezét gyengéden a kérgére tette, elsápadva, halk sikoltással kapta el azt onnan.

Ádám egy szempillantás alatt mellette volt.

- Mi az? Megsérült? - kérdezte aggódva.

- Ha csak az lenne! de rosszabb, sokkal rosszabb annál! Nézzen ide, *ez* a mély seb, amely itt tátong ez... mert nemde? - ez a favágók jele?... Ezt a fát tehát, halálra ítélték.

Ádám csak azt látta, hogy azokat a gyönyörű szemeket könnyek fátyolozzák, ezért kezét ő is a kéregre téve: - Legyen nyugodt hercegnő, - mondta csaknem ünnepélyesen. - *Ez* a fa nem lesz kivágva.

- Az öné?

- Még nem, de... tovább nem mondta, nem is volt reá szükség, hisz a tengerzöld szemek ragyogásában újra derűt látott.

Babonás örömmel határozta el azonban, hogy ennek a fának a megmentéséért nem papírkoronával, hanem rejtett kincseiből kiválasztott arannyal fog fizetni. Igen. Csakis azzal.

Felettük vadgalamb szólalt meg. Éva nevetve kiáltott fel hozzá:

- Ne panaszkodj mindég, kis bohó! Inkább köszönd meg ennek a jó, jó bácsinak, hogy megmenti az otthonodat. Majd elboruló arccal, mély sóhajtással: - Ha az én otthonomat is így vissza lehetne vásárolni!... De, fájdalom, *ez* lehetetlen.

- Olyan becsületesnek tartja Chahuteaut?

Éva csak a fejét rázta.

- Az én otthonom és az én hazám egy, - mondta alig hallhatón.

Ádám felneszelt. Ha most megtudhatná...

- Bármely nap változhat a helyzet, - mondta tehát. - És tegyük fel, hogy a trónörökös máról-holnapra...

- De *hol* a trónörökös?! - vágott szavába a leány feljajdulva, - Hol van? Miért nincs róla hír? Miért?...

Ádám szívében ismét, - mint már annyiszor - mérgezett nyílként hatott ez a felsírás.

- Ennyire szereti? - siklott ki ajkán és sóvárogva, kérve, titkot elárulón, nézett a leányra.

Éva kiegyenesedett.

- Őt szeretni, részemről, hogy úgy mondjam: hitvallás volt mindig. Ezzel nőttem fel. Erre tanítottak. Ez adott tartalmat az életemnek. - Majd halkabban, szomorú megadással: - Persze, én nem is kérhetem tőle, hogy ő is ilyen érzelmekkel legyen irántam...

Mi ez? Vallomás? De ha viszonzatlan szerelem sugálná ezeket a szavakat, lehetnének ennyire minden keserűségtől mentesek?...

Ádám minden önfegyelmet feledve, izgatottan állott elébe:

- Egy szót hercegnő. Csak egyetlen egyet...

De Éva, mialatt keze ösztönszerűleg támaszt keresve a nagy tölgyfa kérgéhez tapadt, egy pillanatig néma maradt. Mi készítette reá?

Közönye? irgalma? avagy - ébredő érzelmek?

Nagy Isten, ha *ez* lehetséges volna! - Ezek a gondolatok tolongtak Ádám agyában, míg a válasz késett. De végre megjött az, remegő ajakról, földre néző szemmel:

- Vannak szerencsétlen emberi lények, Hallen gróf, akiknek nem szabad szeretni...

- Lehetnek. Apácák. Elnyomorodottak. Büntől fertőzöttek. Mit tudom én, kik még... De mi közünk hozzájuk... Mi köze ezekhez önnek - Éva...

Csend.

Mintha ez az így, jelző nélkül, így birtokba vevősen kimondott név az egész erdőt a rémület béklyóiba verte volna. A vadgalamb messze repült tőlük. A rigó abbahagyta dalát, egy nagy garral feléjük zúgó bogár sietett a fűbe esni, hogy mielőbb eltűnjék, semmivé válják, - legalább ők ketten így érezték. Mindez, mindez - válasz Ádámnak!

- Alkonyodik - mondta Éva tompa, színtelen hangon és fel se tekintve - mintha egyedül lenne, - indult azon az úton, amelyen idejöttek.

- Nem felel?... Haragszik?... Mondja... mi a vétkem?... kérlete Ádám, aki nyomon követte. De a leány most már futvást menekült, - tőle. Vagy önmagától?...

Ezután napokig nem mozdult atyja mellől, sőt amennyire feltűnés nélkül tehetette, még az Ádámmal való beszélgetést is kerülte.

Mégis úgy hozta a helyzet, hogy a beteg körül gyakran találkoztak. Ilyenkor szinte versenyeztek, hogy ki szolgálja ki az öreget jobban. Ádám - mert tudta, hogy örömet okoz vele, - ritka szép virágokat hordott - ég tudja honnan - össze, vagy pedig felváltva olvastak fel neki.

Az orvos néha hírlapokat is hozott. Egy alkalommal ismét óriás ritkított betűk feketéltek bennök.

- «Lormonnia» - olvasta Éva és kérdőn nézett Ádámról. De ez, alighogy szeme végig futott a szenzációnak szánt tudósításon, máris sietett hazugsághoz folyamodni.

- Semmi érdekes - nevetgélt - csak az, hogy... hogy... Igen. Hogy a nemzeti bankot felrobbantották a forradalmárok.

Pedig - egészen más állt azokban a lapokban. Beszéltek Chahuteau lassú haldoklásáról, Porrechos elmeneküléséről, de mindenekelőtt a trónörökös állítólagos meggyilkoltatásáról, melynek híre még nincs ugyan megerősítve, mert ott történt valahol messze, Cimézia járatlan hegyeiben, de a szórványosan szállingó híradások mégis nagyon aggasztók.

Hogy beszéljek erről? - tépelődött Ádám, mialatt szája egészen más mindent mondott. Hisz mindez még csak feltevés. De ha való lenne is, - nem említhetem e nagy beteg előtt, aki a trónörökös szintén fanatikus hívének látszik. (Óh, ez a «szintén»! be nagyon is nagy fájdalmat váltott ki a lelke legmélyén!)

Remegve gondolt arra, hogy a leánnyal előbb-utóbb feltétlen közölni kell a halálhírt; és gyűlölte önmagát, mert érezte, hogy tettetni fogja a megilletődést és részvétet. Csak legalább jól sikerüljön a tettetés...

Hogy feltűnő ne legyen, várt a délutánig, de ekkor, egy piros pokrócot csatolt az öreg szürke hátára és mintha teljesen megfeledezett volna arról, hogy Éva több mint egy hét óta minden kirándulási indítványát makacsul visszautasította, egyszerűen elővezette a lovat és így szólt a leányhoz és atyjához intézve szavait:

- A napokban kócsagfészkekre leltem. A kicsinyek olyan mulatságosak! Úgy gondolom, érdekelni fogja a hercegnőt; de mivel az út hosszú is, sáros is odáig, parancsoljon Mohikán hátára felülni.

Éva zavarral, határozatlanul nézett atyjára:

- Úgy-e, jobb ha melletted maradok, - súgta - hiszen ha elmennék, nem tudnók ma befejezni ezt a könyvet, pedig nagyon érdekel, úgy-e nagyon?

- Köszönöm kis leányom, de csak eredj. Képzeld, kócsagfészke!... Ritka látvány... magam is kíváncsi volnék reájuk, mondhatom.

- De... - kezdte Éva, hanem a beteg idegesen intett. - Ádám pedig sietve tett egy látcsövet az ágyra:

- Ezzel folyton szemmel tarthat bennünket hercegséged, - mondta és volt valami hangjában, ami Évát arra készítette, hogy bocsánatkérőn, megbocsátón keresse tekintetét, majd pedig a gyakorlott lovas könnyedségével pattant a kis ló hátára.

- Milyen jól megy az öreg, - örvendezett, - mert egyszerre különös jó kedve támadt, - mondja - kérdezte kísértőjét, aki biztos, kinyújtott igazi vándorlépéssel haladt mellette - mondja, - ha nagyon szépen megkérném ezt a cócót, - talán még vágtatni is tudna?

- Feltétlenül. De majd csak a síkon.

- Régen vette?

- Sose vettem. Ő szegény, az én egykori ménesem utolsó Mohikánja.

- Ezért: Mohikán?

- Ezért.

Ádám kezdett gépiesen felelgetni, mert vaskapocsként szorította agyát a kérdés: hogyan adja tudtára a leánynak mindazt, ami ki fogja oltani szemében a ragyogást, hangjából a derűt, ajkáról a mosolyt; és még ennél is súlyosabb, - a kiszámíthatatlanságig súlyosabb - következménye lehet? Hogy kiáltsa oda ezen a gyönyörű júniusi napon, amikor körülöttük minden a diadalmas élet dicsőítését zengi, vagy hogy suttogja gonosz ünneprontó módján azt, hogy Egador királyi herceg halott? - Éppen ezért, minduntalan alkudozott magával «Még nem». Csak ha azt a fát, ott, elhaladjuk.» - Azt elérve azonban, - mint ahogy madár száll néha a vándor mellett, bokorról-bokorra előzgetve jöttét és újra és újra valamivel tovább röppenve, - így ő is mindig csak odább-odább tolta a nyilatkozás pillanatát. Éva pedig gyanútlanul beszélt, nevetett, közvetlenebbül, vidámabban mint valaha.

Máskor ez milyen boldoggá tette volna Ádámot; de most annál jobban szorongatta lelkét, hiszen amennyire idegenkedett attól, hogy a leánynak bánatot okozzon, annyira be kellett magának vallani, hogy nagy megnyugvására van az, hogy vetélytársa nincs többé.

A kis ló ezalatt becsülettel, örömmel lépkedett előre. Egyszerre csak útjuk egy olyan pontjához értek, ahol virágzó bokrok alján kövér haragos zöld füvek hajladoztak.

- Nézze, nézze, milyen meggyőződéssel bólogat feléjük Mohikán - nevetett Éva és választ se várva, legott arra irányította paripáját; itt lecsúszott róla és gyakorlott kézzel vette ki szájából a zabolát. - Na most kis öregem, légy tökéletesen, de tökéletesen boldog! - mondta - mialatt nyakát veregette.

- Hercegnő, elkésünk! Messze még a tó tulsó vége, nagyon - nógatta Ádám. De tréfás dacoskodással jött a válasz: - Miért siessünk? - aztán, egyszerre egészen másképen, most halkán, félénk simulással a hangjában:

- Gróf Hallen.

- Parancsol hercegnő?

- Nem hercegnő... Éva.

Jól hallotta-e? Ádám szíve nagyot dobbant, de azért gőgösen felelte:

- Bocsánat! Tudom a leckémet. Igérem, hogy többé nem felejttem soha, hogy számomra - hercegnő.

A leány elébe állt s úgy nézett fel reá:

- Miért makacskodik?

- Mert nincsen jogom...

- És ha megadnám?... - még közelebb lépett. - És ha megvallanám, hogy sokat, nagyon sokat tépelődtem ezen az elmúlt héten - és vergődésem, kétkedésem mind, mind arra tanított, hogy nekem most már minden mellékes, csak ön ne nehezteljen reám, csak azt halljam még-egyszer... azt, hogy...

- ...Éva??

Tengerzöld szemek felragyogva néztek reá és feledve lett minden. Feledve az elmúlt napok gyötrelme; egy másik asszony neve; a jövő titkai. Minden. Csak a jelen élt, lüktetett, diadal-maskodott napsugaras nyárban, pillangó szárnyában, madarak dalában, két szerelmes szívnek csókvallomásában.

Meddig álltak ott, egymást átölelve, szerelmükről suttogva, ők maguk se tudták. Mégis, mikor egy varjucsapat nagy károgaással kezdett felettük keringeni, a leány összerettenve bontakozott ki az ölelő karokból.

- Menjünk, - mondta bátortalanul.

- Nem, ne még!

Szófogadón ült le egy kidőlt fa hosszan elnyúló törzsére, de aztán ő kérte Ádámot, hogy:

- Jöjjön ide mellém. Sok, sok mindent kell elmondanom, megvallanom magának...

- Csak egyet: szeretsz?

Válaszképen újabb csóközön, de Éva mégis csak - nevetve is, komolyan is - elhúzódott tőle:

- Első pillanattól. Amint - ott lent, a tó partjánál - megpillantottam magát. Pedig huh! milyen ridegen, milyen ellenségesen nézett akkor reám.

És mindennek dacára, tudtam; igen, egészen bizonyosan tudtam, hogy - maga, vagy senki. - Bizony. Úgy-e csodálatos?

- Nagyon. De annak, hogy ez a tóbeli eset történt, imhol éppen ma van két hónapja és azóta maga volt az, aki ridegen és ellenségesen nézett reám mindég, mindég. Igenis maga...

Éva megmagyarázhatlan hirtelen elszomorodással hajtotta fejét az Ádám vállára.

- Valaha, - nem lehetetlen, hogy mind a ketten vissza fogjuk sírni azt az időt, amikor nem is nagyon fájt nekünk az a gondolat, hogy ellenségek vagyunk: súgta titokzatosan.

- Ugyan, ugyan?... nevetett Ádám. De a leány tovább beszélt:

- Higyje el, nagy szerencsétlenséggel fizethetjük meg ezt a mai napot; s mivel ez mindég világos volt előttem, igyekeztem lakatot tenni a számra, fátyolt a szememre, béklyót a karomra...

- S hagyott engem kétség és bizonytalanság között, - mint kis csónakján a jégtáblák között vergődő halászt - dideregni, fázni... Hát eljárás ez? Mondja? Mindég ilyen kegyetlen?...

- Azt hittem, muszáj - vallotta Éva bűnbánón, - de ma rájöttem, hogy nincs muszáj. Remény-lem atyámat is meggyőzhetjük erről.

- Szépséges mindenem, úgy-e meggyőzhetjük? Úgy-e így akarja.

Éva némán intett igent, aztán kezük összeforrott, fejük összehajlott újra. Úgy ültek ott sokáig.

Felettük nyíló hársfa képezett illatozó sátrat. És sok-sok év után is arra emlékeztek, hogy a lelküket akkor betöltő, boldogító érzések valahogy, mintha egyé váltak volna hársvirágok illatával. Illatos hársvirágok milliói között bujkáló, röpködő, csillogó bogárcák boldog zsongásával.

- Mit gondol? - kérdezte végre Éva - várnak a kócsagok?

Ádám lassú vállvonítással felelt és nem mozdult helyéről. Éva is elhallgatott újra. Olyan jó volt így, a világon kívül állón s a nagy mindenséggel mégis összeforrva, szívükben csupa napsugárral, vágy nélkül, akarat nélkül, egymás tekintetében kincsekre lelve, szótlán megértéssel, világosságban, tisztaságban, fényességben, egymás mellett ülni.

Bizony nem is ők, hanem a tökéletesen elfeledett Mohikán sokalta meg az órák ilyenét pergését; ezért, mikor újra csak azt látta, hogy egy szőke leány fej, egy barna férfi fejhez hajlik, sunyi elhatározással egyszer csak a válluk felett a maga bozontos nagy fehér fejét dugta ki zord válaszfalképen.

Felriadva, hangos nevetéssel ugrottak fel a fiatalok.

- Csúf vén ünneprontó! - zsémbelődött Éva, de azért mégis homlokon csókolta az öreget és szófogadón helyezkedett vissza a piros pokrócra.

Odalenn az opalizáló tó partján pedig, a nád, sás és hinár birodalmában, hófehér kócsagok örökké gyanakvó hada, megzavarás nélkül becézheték mindég éhes, pelyhes fiókáikat, mert lám, kíváncsiskodó emberfia sohase jutott a közelükbe.

De elmaradt még valami más is: az Ádám híradása. Gyávának érezte magát ehhez. Nem vitte reá a lélek, hogy szerelmének első diadalmas napját azzal a rettenetes hírrel sötétítse.

Hátha nem is igaz, amit a trónörökös meggyilkolásáról írtak? - mentegetődzött önmaga előtt. A lap is fenntartással közölte. Nos, akkor, miért költögetni szunnyadó rémeket? Miért?

Éva ezalatt, áradozó gyönyörűséggel szötte, fonta szép terveit, egyiket a másik után.

- Mert atyám nem fogja ellenezni, hogy azé legyek, akit választottam, - mondta valamivel nyomatékosabban, mint tette volna, ha egészen biztosan hiszi, amit hinni kívánt. - Miért is ellenezné? Nemde? Hiszen egy leány akinek fivére van, nem is számít. Ugyebár?

- Attól függ! - nevetett Ádám.

- De higgye el, hogy nem számít, - makacskodott a leány. - Alapjában tehát, cseppet se fontos, hogy éppen csak ehhez, vagy ahhoz a... a... herceghez menjek férjhez és... gróf Hallen Ádám-né! - Ugye szépen hangzik?...

Boldog mosolyokkal felelgettek egymásnak és az útkeresést Mohikánra bízta.

A hálátlanok! Szinte rossz néven vették tőle, hogy késedelem nélkül oldja meg e feladatát. Olyan jól esett volna még az erdőben bolyongni. De már ott fehérlett a ház. Már előtűntek a vén tölgyfák, melyek alatt az öreg herceg várja őket.

Még egy kanyarodó virágzó vadrózsák mögött, aztán, egy régen megásott, régen betemetett süppedős gödör mellett haladnak el. Csak az Ádám gyakorlott tekintete veszi azt tudomásul, ám, láttára, hirtelen egy elhatározás, egy bilincseket megoldó, szívet örömmel töltő ellenállhatatlan elhatározás érlelődik benne. Hoohó! Mohikán. Állj meg! - kiáltja a lónak, majd a leányhoz intézi szavát.

- Éva... Mindenségem. Mielőtt atyja elé áll a *mi* kérésünkkel, - vegye tudomásul, édes, hogy gróf Hallen Ádám-né gazdag lesz, nagyon, nagyon gazdag.

Egy vállvonás és tréfás fitymálással lebiggyesztett ajak a felelet. Ezt azonban Ádám csak annyiban veszi tudomásul, hogy miután fürkészőn, elővigyázón körültekintett, egy-két röpke csókkal sietve javította helyre - boldog mosolygásra - azt a dacos száját, aztán kérőn, meggyőzőn magyarázta:

- Ne kicsinyelje le a gazdagságom, Éva. Higyje el, - atyjával szemben - jó lesz az érvelésnek. Meglátja, hogy jó lesz! Végre is, Arcobourg hercegtől kívánni sem lehet, hogy egy rongyos ruhában járó, nádfedeles kunyhóban lakó Robinson-remetének adja oda, - csak úgy ni - szíve büszkeségét, szépséges leányát.

- Ha éppen kívánja, - hagyja rá Éva meggyőződés nélkül; egyben búcsút intett, mert egyedül kívánt atyjával beszélni.

Ádám imádattal nézett utána. Úgy érezte, hogy csak mától fogva él. Hogy mind az, ami ezelőtt történt, egy másik létnek volt a nyugtalanító, a hajszoló, a salakos rossz álma és semmi, semmi több.

- Hogyan is vehettem, - csodálkozott - hogyan is vehettem néhány hitvány embernek az árulását olyan komolyan? Hogyan hihettem, hogy miattuk végesen leszámoltam az életemmel? Hogyan merészeltem az egész világot átokkal illetni, amikor sejthettem volna, hogy abban az egész világban Éva is bennfoglaltatik?

Ezalatt az, akiről szerelmese kész volt elhinni, hogy nem vérszomjas forradalmároktól üzetve sodródott közelébe, hanem igenis! örömet osztó boldog istenek vezették kézen fogva hozzá, Éva, szorongó szívvel, de szilárdan eltökélve érkezett atyjához.

Szunnyadva találta. Melléje ült tehát és várt. De bármennyire le is kötötte a saját sorsával való foglalkozás, mégse kerülhette el figyelmét atyja feltűnő sápadtsága és akadozó egyenetlen lélekzetvétele. Kérdőn nézett a távolabb húzódtól ápolónőre, de az megnyugtatólag intett, ugyanekkor felébredt a beteg és derűs mosollyal üdvözölte leányát.

- Édes, édes Jóságom, - mondta az mellé térdelve, - hogy érzed magad?

- Jól. Nagyon jól. Hol van Hallen. Mesélj nekem a kócsagokról? Láttátok őket?

Éva elpirulva fektette arcát atyja kezére, aztán, az ápolónőhöz fordulva: - Most elmehet pihenni. És... Igen... gondoskodjék arról, hogy amíg nem hívom, ne zavarjon bennünket senki.

- Tudsz valamit? Vannak híreid? - és a beteg mohó kíváncsisággal, egész lényének felajzott sóvárgásával kereste leánya tekintetét. Éva azonban lehajtott fővel, alázatosan összekulcsolt kézzel áll előtte.

- Atyám, nem találod ki, - mondta nagyon halkán, nagy benső izgalmaktól szorongatva, - nem sejtéd, hogy... mit... akarok neked... elmondani?

- Nem. - Érdesen, kurtán jött a felelet. Éva úgy érezte ostorcsapás éri. Könnye kicsordult, térdre roskadt tőle, de azért elhatározása sziklaszilárd maradt.

Hosszú - idegölőn hosszú - szünet után a beteg újra megszólalt, de bár hangjában ezúttal nem volt semmi sértő, Évát mégis éles fájdalommal töltötte el mindenik szava, mert hiszen imádott ajkról mélységes bánattal jött a szemrehányás:

- Soha sem hittem volna, hogy tebenned is csalódom.

- Atyám! szeretem!

Ám a beteg hirtelen támadt haraggal emelkedett ki a párnák közül és míg vállánál fogva magához rántotta a leányt, szemét szemébe mélyesztette és csak neki hallható szóval égette a lelkébe:

- Megtiltom. Én; atyád és - királyod!

Éva megtántorodott. Elfehéredett arcát égfelé emelve, lehunyt szemmel állt ott és sokáig küzdött ellentétbe került nagy érzelmeivel, de végre is szerelme győzött.

Ezért, amikor megszólalt, azt kérdezte - azt merte kérdezni, hogy: - Mondd meg nekem atyám, hol a királyságod?

- Mi ez? Lázadás?

De ő már nem érzett félelmet. Egész nyugodtan kérdezte:

- Lázadás? Miért lenne az?

- Hát megmondom én, hogy miért az, - kiáltott a király. - Mert azt kérdelem tőled, hogy azon a szerencsétlen repülőgépen védelemért, biztonságért, mondd: hová indultunk? Hová és kihez? Nos felelj erre, felelj!

- Nincs okom tagadni, Ardeliába... Hubertus királyhoz.

- Igenis Hubertus királyhoz, akivel már kiskorodban eljegyeztelek.

Éva hangosan felnevetett.

- Csakhogy - mondta örömmel, diadalmasan, - csakhogy, csupa szerencse, hogy el nem jutotunk odáig! Hiszen Hubertus ő Felsége is menekülni volt kénytelen.

- Mit mondasz?

- Hogy királyi vőlegényem - talán éppen azon a napon, amelyen mi ide értünk, Amerikába volt kénytelen hajózni...

- Amerikába? - a király erőtlenül hanyatlott vissza párnáira. - Amerikába?... - mormolta egyre-másra, aztán azt is, hogy: - szörnyű, szörnyű...

Leánya szeme felcsillant, most már érezte, hogy megnyeri a csatát.

- Na lásd atyám, imádott jó atyám, - suttogta, - lásd hogy igazam van, hiszen ha csak te volnál az egyetlen, akit trónjáról elűztek, - egy szót se mernék szólni, de vagytok huszan is. Sőt! annál is többen.

- Mit bizonyít ez? - nyögött fel a beteg.

- Azt, hogy mivel válogatás nélkül tették földönfutókká úgy a jó királyokat, mint a selejtéseket, világos, hogy ez összeomlásokban nem egyes embernek a megérdemelt, vagy meg nem érdemelt kegyetlen sorsa nyilvánul meg, hanem két eshetőségből az egyik: vagy hogy egy ideig-óráig tartó apályhoz hasonlón, amit az ár magával vitt, az dagály beálltával majd visszatér ismét, vagy - ami sajnos valószínűbb - hogy egy új világáramlat sodrásának lettünk áldozatai mindannyian.

- Szabad tudnom, ki tanította a hercegnőt minderre? Csak nem gróf Hallen?... Vagy igen?

- Oh dehogy! Magamtól jöttem erre, már akkor amikor - hetekkel ezelőtt - azt kérdezted volt tőlem, hogy «nem dőltek-e újabb királyságok össze?» - és én kénytelen voltam azt felelni, hogy igen a schüttlandi, a bergenburgi, a swanoveri és még egy egész sora a kisebb fejedelemségeknek, Ardeliát azonban nem mertem bevallani!

- És ha a föld minden trónja összeomlott is, te az maradtál mégis, aki eddig voltál: Beryl hercegnő, Lormonnia királyának leánya, - Lormonnia trónörökösének egyetlen testvére. Ezért, örületednek mi mentséget adhatsz?

- Azt, hogy a trónoktól, - eltekinthetünk.

- Eltekinthetünk a trónoktól? Leány...

Éva elfogódottság nélkül viszonzta atyja tekintetét.

- «Leány» - nevetett, - Leány!... Hiszen éppen ezért áldom az Istent, hogy leánynak teremtett. Mert úgy-e, úgy-e? most már, hogy Ardelia királya kiesett az életünkből, nem fogod a te egyetlen kis leányod boldogságát áldozatul dobni...

- Áldozatul dobni?

- Úgy van. Áldozatul. Még pedig ugyan minek? Mondjuk ki úgy ahogy van: nem létező trónok kényszerképzetének.

- Azt hiszed...

- Tudom. Oh hallgass meg jószágos atyám, kegyelmes királyom... S mivel látta, hogy a beteg milyen elgondolkodva máris enyhébben néz reá, ő - az ügyes kis ügyvéd - fejét egészen odafektette a hófehér hajhoz és úgy sugdosott, úgy mesélt, nagy, nagy szerelméről.

Azért-e, mert öfelségét teljesen kimerítette a sok izgalom, vagy betegsége eleve engedékennyé, befolyásolhatóbbá tette, tény, hogy most már ellenvetés nélkül hallgatta leányát, de azért mégis maradt egy ütőkártyája: a trónörökös.

- Mit szólna ő, ha tudná, hogy az ő nővére...

- Boldogságra vágyik? - vágott szavába leánya. - Hát nem gondolod, hogy ő is azt fogja mondani (bár hallhatnám már újra azt az ő kedves behízelt hangját), ő is azt fogja mondani: jól tetted Beryl! bölcsen cselekedtél...

A király ismét megfogta leánya vállát, de most azért, hogy szeretettel vonja közelebb.

- Meggondoltad azt is, hogy mindentől eltekintve, még azért sem adhatom beleegyezésemet, mert akit te szeretsz, az földhöz ragadt szegény. De erre már Éva élénken ugrott fel helyéről és örömmel kiáltotta:

- Tévedsz atyám, tévedsz! Ő... rengeteg, de rengeteg gazdag.

- Úgy? Tehát «ő» «rengeteg gazdag»... nagyon szép szó, - mosolygott a király, vajjon mi az alapja?

- Nem tudom. De ő mondta, így hát elhihetjük úgy-e?

- Kétségtelenül. Mindenesetre vannak szerencsés tények, melyek sok mindent áthidalhatnak...

Leánya máris reáhajolt és örömkönnyek között csókolta az ősz király haját, arcát, kezét:

- Mondd atyám, hívhatom?

- Ne még kis leány, ne még. Azt mondtam, «áthidalhat», nem azt, hogy áthid...

- Megépítjük. Meg azt! - Oly boldogok leszünk!...

- Még egy szót Beryl. - A király ismét felülni próbált, de nem bírta magát, így hát csak leánya kezét szorongatta és kimondhatatlan aggódás remegett hangjában: - De... ha... fiam... nem kerül meg soha?...

A hercegnő ijedt meglepetéssel emelte reá szemét: - Tudod úgy-e! - folytatta a király, - tudod, hogy abban az esetben, halálom után a trónon, te következelsz.

- Atyám! - kiáltott Beryl, miért kínozzod magad és engem, egy ilyen eshetőség felemlítésével? Miért nem élne Egador? Hisz tudod jól, hogy szerencsésen kijutottam vele a királyi kertből és hogy a repülőgépem úgy szállt, mint a madár, de mivel te is, Porrechos is nagyobb biztonság-

nak vélték, ha ott marad Lormonniában, a Brichemont pásztorai között. Te kívántál vele helyet cserélni az aeroplánon...

- Igen. Akkor. Akkor éppen ez látszott jónak. De ennyi hét óta, hogy nincs felőle hír! Ki tudja mi minden történhetett...

- Oh én egészen nyugodt vagyok, - bizonykodott a leány. - Meggyőződése, hogy sikerült neki a pásztorok segítségével Cimezia hegyeibe szökni és most a jó öreg Porrechos Elviránál várja sorsa fordulását... Ezért... mondd atyám, Ádámot hívhatom?

- «Ádámot»... Hogy sietsz! Beryl, Beryl! - még nem egyeztem bele.

- Nem. Nem egyeztél bele - nevetett a szerelmes leány kicsapongó jókedvvel. - Dehogyan egyeztél. Lormonnia királya nem is egyezhet abba, hogy leánya, Beryl őfensége, egy egyszerű kis grófocskával még ma, még most rögtön, rögtön jegyet váltson; de tervezni szabad? de boldognak lenni szabad? de remélni, hogy beleegyezésed nem késhet sokáig, úgy-e, úgy-e szabad? Úgy-e nincs ellenedre?

És az ősz király annyi örömet, derűt, napsugarat látott leánya tekintetéből feléje ragyogni, hogy önkénytelenül elmosolyodott és alig láthatón bár, ám mégis igent bólintott. Teljesen kimerültnak érezte magát; most már úgy tett, mintha szunnyadni akarna, de csak szemét húnnyhatta le, hiszen súlyos gondjai s még inkább rossz sejtelmek nem hagyták nyugodni.

Lelki szemei előtt egyik esemény a másik után elevenedett meg és mindannyi csak fokozta fájdalmát és annak a rettenetes bizonytalanságnak érzetét, mely a forradalom kitörése óta kínozza.

Sehol, sehol nyugpont! - gyötrődik. Lormonnia trónja kitudja, talán örökre vesztve; akiknél pedig menedéket remélhettem volna, azok szintén egytől-egyig bujdosókká lettek. S ha hirtelen megtalálnék halni, - markol szívébe mindennél kegyetlenebbül, - mi sors várhat Berylre? De, mintha tépelődésére válaszképpen jönne, íme újra hallja leánya boldog nevetését és látja őt szerelmesével, kéz-kézben - közeledni. Nekik lenne igazuk?

Övé a jelen, - ez egy bizonyos! - felel magának és mintha annyi bánat között az öröm mégis helyt küzdött volna ki magának szívében, gyönyörködve figyeli meg acélos hajlékonyságukat, járásuk összeillő ütemét, de mindenek előtt azt, ami legteljesebben nyilvánul meg náluk: azt a vakmerőn biztos élet-bizalmat, mely egész lényükből szinte hogy kisugárzik.

A hercegnő Ádámot megelőzve fut atyjához és sietve súgja fülébe: - Én neki még csak Éva vagyok. Úgy-e, egyelőre még az is maradhatok.

Csendesen lezáruló, újra felnyíló szem felel kérelmére s ő megnyugodva inti közelébb Ádámot. De a beteg oly fáradtnak érzi magát, hogy csak némán ad kezet, ámde mosolyáról, tekintetéről annyi melegség árad, hogy a fiatalok beérik ezzel is. Halkan beszélgetve ülnek az ágy mellett.

- Majd meglátja - suttogja Ádám boldog dicsekvéssel, - majd meglátja, milyen gyönyörűk azok a domborműves kupák, kosfejben végződő rhytonok, ezüst trípóson nyugvó széles arany üstök...

- Mondja tovább. Még mik?

- Fejékek. Nyakékek...

- Nekem valók?

- Éppen. Sőt! Meg vagyok győződve, hogy az a görög művész, aki szerelmes újjakkal formál-gatta őket, meglátta álmában - magát. Igen, igen! magát! Szépséges szerelmem, egyetlen kis Évám! Mert ha nem látta volna, biztosra vehetjük, hogy ily tökéletességek létrehozására - képtelen lett volna.

- Hízolgó!... De meséljen tovább.

- Mit mondjak? hogy e garmadában álló temérdek művészi tárgyak mellett üstök és üstök sokaságát rejtegetem, amelyekben - szó szerint - mázsaszámra állnak az arany pénzek, érmek...

- De hiszen mindez, - királyságot érhet?!...

- Magam is azt hiszem.

- És ennyi kincs mellett maga mégis itt maradt, remetelakában?

- Így volt ez jól.

- Mégis...

- Ne firtassa édes. Higgye el inkább azt, amit most már én is hinni kezdek, hogy azért nem hagytam el ezt az árva kis hajlékot, mert - vártam itt magára...

Felragyogó tekintet reá a felelet, aztán, lelkükben tovább zsongó boldog érzésektől elringatva, sokáig hallgatnak.

Felettük magasan, fecskék nyillannak ide-oda, messze. Közelükben valamely virágzó cserjé-nek bozótjában egy pinty-család tart hangos pihenőt. Lenn a völgyben pedig széles hullámban kilengő, visszatérő hangáradattal békák sokasága felelget egymásnak. Máskülönben csend van. Járatlan hegyvidék istentől áldott csendje.

- Béke, - leheli a beteg és ez oly jól esett. De egyszerre, mi ez?

- Lódobogás lenne?

Ádám érthetetlen aggodástól torkonragadva rohan a hang felé. Beryl is vele menne, de atyja visszainti.

- Mért kíváncsiskodnál? - feddi szelíd hangon. - Majd megtudjuk - ha kell - ki, s miért jött erre.

De alig mondta ezt, mikor leánya minden ízében remegve, máris arra mutat, ahonnan Ádám vezetésével egy csoport közeleg.

- Porrechos, Brichemont, Belleroude, Clawigêle, nevezgeti sorra és mint nádszál, inog a nagy izgalomtól; de leküzdve magát, kiegyenesedik és látszólag egészen nyugodtan lép ki a nagy fák árnyéka alul.

- Fenség! - hallja, mintha valahonnan messziről, nagy vizek zúgásán keresztül hidegen jutna hozzá a hang. Azt is csak fátyolon át veszi tudomásul, hogy térdre borult emberek kezét csó-kolgtatják. Csak azt látja tisztán, azt az iszonyatot, mely Ádám szemében kérdőn tükröződik. S hogy egy pillanatra közelébe juthat, mosolyogni próbál és azt súgja halkal. - Ha jó hírrel jöttek a trónörökösről, nincs mit megijednünk.

- Ha jó hírrel jöttek a trónörökösről, - ismétli Ádám gépiesen, értelmetlenül, ha jó hírrel jöttek... De hiszen, nem is jöhetnek jó hírrel! - tör reá a szörnyű sejtelen, több annál - a tudat.

- Mert lám, most veszi csak észre, - ezek a hajlongó, meghatott emberek: gyászban vannak öltözve egytől-egyig.

Hogy mindent láthasson, hogy mindent hallhasson, odahúzódik ő is a nagy fa tövéhez. Párnáinál fehérebb az ott fekvő beteg, de azért kedves szóval, sugárzó örömmel üdvözli híveit. Vajjon mely pillanatban fog reá sujtani a szörnyű valóság? Vajjon túl éli-e azt a pillanatot?

Ez újabb gyötrelemtől hajszolva, tekint Ádám a jövevényekre.

- Minő hírrel jöttek? Mit fognak mondani? Lehetséges, hogy akit egy félórával előbb még imádattal hitt mennyasszonyának, azt most egyszerre, örök időkre elszakítják tőle?

Éva! - akarta odakiáltani, hogy óvja, hogy védje - de éppen akkor, egy idegen név csendült a fülébe: Beryl.

A király mondta így, tehát, ez az igazi. Mily ösmeretlenül hangzik! Hogy eltávolítja tőle azt, aki viseli.

Ezalatt ott, a terebélyes tölgyek alatt, szívek mélyére szántón írta parancsolatait a Végzet, mert ime, mikor túl voltak az örömteli üdvözléseken.

- Felség! - szólt Brichemont herceg nehezen küzdve felindulásával. - Felség! bár sok reménységgel, ám egyben lesújtó gyász hírral jöttünk. Bízom Felséged lelki erejében...

De a király felriadva nézett reá:

- Gyász hírral? Miért? - majd, megsejtve a valót: - Fiam?! - jajdult fel. - Fiam?!

Válasz helyett a küldöttség némán lehajtott fejjel féltérde ereszkedett.

Nyomasztó, szörnyű csend, aztán a Beryl hercegnő szenvedélyes tiltakozása, kitörő fájdalma hallszik. Mialatt egyiktől a másikhoz siet, hogy tekintetükből olvashassa ki azt, amit pedig már remélni sem mert. Legutolsónak fivérének tejtestvére maradt. Mikor melléje ér, két kezével ragadja vállon és úgy sír fel hozzá: - Nem. Az nem lehet! - kiáltja - Porrechos mondd legalább te, bizonyítsd be, hogy mind ez nem igaz!...

De csak azt látja, hogy a fiatal fiú arcán két áruló könnycsepp pereg.

Mint menedéket kereső vad néz most arra, ahol az imént még Ádámot látta állni, de üres most a hely.

- Ő is elhagy?! - szakad a leányra mindennél nagyobb fájdalmat okozván. - Ő is elhagy?

Roskadozva tér vissza atyjához, de itt újabb kín vár meggyötört lelkére, mert a király - eddig még soha nem tapasztalt szigorral - néz reá. Beryl rögtön megérti és néma esdekléssel kulcsolja össze kezét, de - minden hiába. Ő felsége minden erejét összeszedve, már is felült ágyában és reá mutatva:

- Uraim, - szól, messze hallhatón. - Ime, bemutatom önöknek leányomat, Beryl hercegnőt, aki házunk törvénye szerint, meghalt fiam helyett ezennel trónom örököse.

- Atyám! - sikolt Beryl és élettelenül terül el a földön.

Ádám, - aki egy cserje mellé húzódott volt, hogy kétségbeesését, izgalmát rejtse, most egy szempillantás alatt mellette termett, hogy karjaiba emelje, de a király tiltólag intett:

- Bízta ezt Porrechosra Hallen gróf, - mondta hidegen, megközelíthetetlen méltósággal.

Ádám mereven hajlott meg e mindent kifejező, kegyetlen parancs előtt és szó nélkül indult magános sátra felé.

Ezalatt a sietve előhívott ápolónők hamarosan eszméletre térítették a hercegnőt. Most már ott ült, halott halványan, egymásra szorított fogakkal és némán, szinte gyűlölettel hallgatta Brichemont herceget, aki arról a csodával határos véletlenről beszélt, mely őket nyomra vezette.

- Úgy látszik, hogy azon emberek közül, kik a sérült királyt a völgyből a hegyre hozták, egynek van egy nővére Ardeliában. Ennek viszont, egy vőlegénye, aki Lormonniába való. Ez a nővér már régen hívta fivérét, mert valami nagy vállalatnál biztos megélhetést tudott számára, de útiköltség híjján, az az ember nem tudta vágyát tetté változtatni. Egy napon azonban Hallen gróf megszólította, hogy jöjjön rögtön ide és segítsen két repülőgépen szerencsétlenül járt utast a tó partjáról a házba menteni. Ez a szolgálat aztán legott birtokába juttatta a szükséges összeget, mire ő függő ügyeinek rendbehozása után elhagyta ezt a vidéket és úgy körülbelül két hét előtt, nővéréhez érkezett. Itt aztán, borozgatás közben, beszélt az aeroplanról s utasairól. A nő vőlegénye - aki szerencsére hű emberünk, másnap már nálam járt és - ime itt vagyunk.

- És mi lett azzal az innervaló emberrel? Hátha mások is megtudták általa, hogy...

- Legyen nyugodt felség. Leendő sógora magára vállalta, hogy elhallgattatja.

Beryl iszonyodva kapta el a fejét, de a herceg kezével intett s mosolyogva felelt néma kérdésére:

- Nyugodjék meg fenség. Az elhallgattatás jelen esetben úgy tudom egy pár hold földcskét jelent, - de ha: nem - Istenem! egy királyság felér egy ösmeretlen paraszt életével - nem gondolja?

A hercegnő összeborzongva sütötte le szemét.

- Vége a mesének! - sírt fel lelke mélyén mind az, ami életének értéket adott. - Ezután, ami körülötte történni fog, amit életrendjébe kénytelen lesz befogadni, az csúszómászó intrikák, besúgások, durva jutalmak, kegyetlen büntetések, soha nem szűnő láncolata lesz. Ismét körül nézett, de akit sajgó szívvel, kimondhatatlan vágyakozással keresett, azt még mindig nem látta sehol. Körülötte pedig, most már suttogó beszédek, messze elnyúló tervezgetések zsongtak.

- Tehát lehet reményünk? - kérdezte a király.

- A pártunk óriási, - felelte Brichemont és napról-napra nő. Csakhogy, egyelőre, Chahuteau terrorral dolgozik. Vérebei ott vannak mindenütt. Senkinek se biztos az élete... senkinek!

- De hát akkor, - kiáltá Beryl és új remény gyújtott lángokat a szemében. De hát akkor, mi célból vannak itt uraim? Ha nincs lehetősége annak, hogy öfelsége vissza térhessen országába, akkor miért bolygatják nyugodalmát? mondják, - miért?!

A királyhű emberek zavarral tekintgettek egymásra; a király pedig rosszállón nézett reá:

- Csak hálások lehetünk Beryl! Ezek az urak, életük kockáztatásával jöttek ide.

A hercegnő mélyen lehajtott fejjel fogadta a dorgálást, de míg magába roskadva ült helyén, - mi van velem? tépelődött ijedezve, - mi van velem? hiszen, amit csak az imént borzadva utasítottam vissza, azt a lehetőséget, hogy egy emberéletem áldozzanak fel királyságomért, most íme... öten vannak itt körülöttem. Öten és leghűbb embereim és mégis... ha életük árán újra szabadon rendelkezhetném az életemmel, - megmenteném őket??... Félek, hogy: nem... Nagy Isten! Micsoda ösmeretlen mélységek örvénylenek a lelkemben, amiről eddig fogalmam sem volt. Hát igaz lenne, amit egyszer régen, régen Porrechostól hallottam, hogy tulajdonképpen gyilkosoknak születünk erre a világra... mindannyian; egytől-egyig... Vajjon, Ádám is? - riadt fel, de legott feldobbanó szívvel utasította vissza ennek a lehetőségét. - Nem, nem! Érzem, tudom, hogy ő benne nincsen semmi, ami a sár felé húzná... Imádott fényességem, milyen vigasztalan sötét is lesz az életem, ha elszakítanak tőled!

Körülötte, ezalatt, folytak a tárgyalások. Csak néha hallott egy-egy mondatfoszlányt. Nem is igyekezett többre. Gyűlölte az egész kérdést. Egyszer fel is állt, hogy elosonjon, de atyja félre nem érthető tekintettel szegezte vissza helyére.

A küldöttség tagjai, természetesen, úgy tettek, mintha mindezt nem is látták volna.

- Fenséges hercegnő, - szólt pár perccel később Brichemont, kérem fenségedet, képzelje el micsoda kitörő lelkesedéssel, szeretettel fogadja majdan, egész Lormonnia.

- Engem? Miért?

- Miért? Még kérdezi?! Hát nem Fenséged imádott hazánk királyi trónjának a várományosa?

Beryl titkon arra gondolt, hogy mennyivel boldogabb az a tudat, hogy van valaki, aki őt egy-szerúségeért szereti, nem pedig azért a varázsert, ami külső körülmények véletlenéből sugár-zik reá. Hangosan azonban azt kérdezte: - És mikor gondolják önök uraim, hogy Lormonniába vissza térhetünk?

Méhkasba betolakodott halálfejű lepke se lehet akkora felzsongásnak az okozója, mint volt e kérdés; mert ime, ahányan voltak a küldöttség tagjai, annyian siettek a felelettel, s annyi-féleképpen adták le azt. Ebből viszont, parázs összetűzések támadtak. Az egyiknek az volt a véleménye, hogy csak át kell lépni a határt és kész a győzelem. A másik lassú, türelmes takti-kázást javasolt. A harmadik, hadsereg megszervezése mellett érvelt. Végre is Brichemontra maradt az utolsó szó:

- Pénz kell. Sok pénz és - még több pénz: - jelentette ki a meggyőződés erélyével.

- És van? - érdeklődött Beryl.

- Még nincs, - vallották aggályos, szomorú bólogatásokkal.

- Nos?... hát... akkor?! - kiáltott a hercegnő alig palástolt örömmel. Jó volt arra gondolni, hogy pénz hiányában mind ez a sok sűgás, bűgás, reménykedés, fondorkodás hiába történik. És még ha valóra válna is, hátha!... hátha mégis... - Hátha mégis, - ismétli most már hangosan. - Urak! hátha mégis él a trónörökös?! Hiszen senki se látta halva.

Megilletődéssel néznek mind feléje, aztán háromfelől is jó a felelet: - Fájdalom! Nincs kétség. Vannak, akik látták...

- Kik azok?

- Egy pásztor. Egy koldus s egy jámbor zarándok.

- Akik nem ösmerték...

- Akik eltemették...

- Ez mind nem bizonyosság.

Porrechos szó nélkül vesz ki zsebéből egy láncon függő kis zománcérmét és átnyújtja Beryl-nek.

- Anyám arcképe!... - áhítattal emeli ajkához, aztán halkán, magába roskadva kérdi: - Honnan hozod?

- A halott nyakán függött.

- Hallod ezt Beryl! - sóhajtja a király. - Hallod?

Felelet helyett leánya térdre borulva hajlik az erőtlen kézre s a beállt nagy csendben, zoko-gással sír fel.

Ezalatt Ádám, nyugtot nem találva, járta az erdőket. Kimondhatatlanul szenvedett.

- Beryl? - ismételte. - Beryl! és - nem Éva! Van ennél rémesebb? - Éva tehát nincs többé. - Nem szabad, hogy legyen... Hisz abból is kiviláglik, hogy mennyire nem tartozunk össze, hogy most, mikor sorsa eldőlt, mikor jövőjét alapozzák, nekem... nincs mellette helyem. Ejh,

ki tilthat onnan? - lázong, védekeznek. Ki tilthat? A király? Államérdek? vagy pedig tán éppen az a sok udvaronc. Mert ő, biztosan nem! Egyetlenem! Szépem! Úgy-e te velem vagy most is, gondolatban? Csak egy szót kell szólnom, csak azt, hogy szeretlek, s ha kell, meg is szöknél - úgy-e, úgy-e, hogy meg? - hű szerelmeseddel?

- Ejh, mind ez - örültség! - zajdult fel hangosan. - Értsd meg fiam Ádám: Beryl királyleány. Sorsa nincs kezében...

Mindezt: mondta, tudta, - s mégse bírta hinni. Azonban helyesnek azt vélte, ha egyelőre eltávozik erről a vidékről. Mire is maradna? Most már vannak elegendő, akik a király körül szolgálatot teljesíthetnek és csak fokozódnék mind kettejük vergődése, kínja, ha a történetek után a leánnyal szemtől-szembe kerülne.

- Nem, nem! csak azt ne!

Sötét este lett, mire visszatért sátrához. Itt egy kis mécs bujósdi játszó, pislá világánál, rendezgetni kezdett. Egy kis ládikába dobálta verseit, irományait. Miért nem a tűzbe? kérdezte magát. Mert Éva látni kívánja őket... «Éva?»... megdöbbenve csodálkozott eszmetársulásai csökönyösségén.

Amint ott kutatott fiókban, szekrényben, egyszerre kezébe akadt egy jókora jegyzék: kincsei jegyzéke.

Sokáig bámult rájuk értelmetlenül, de hirtelen maga előtt látta valamennyit és - felsírt benne a lélek.

- Azt hittem, - mondta halkán, nagyon halkán, - azt hittem ezekkel az aranyakkal rakhatom ki az életünk útját, Éva; a tiedet meg az enyémet... Azt hittem, ezek a sok ezer éves gyönyörűségek a mi otthonunkat teszik hozzád méltóvá - Éva! Azt hittem, ezek a soha nem látott ékességek a te hajadba fonódnak, a te nyakadhoz simulnak, a te karodat csókolgatják... azt hittem Éva... azt hittem... És most? és ezután?...

Vert arany rhytonok, pokálok, tálak, pénzek... sok ezer éves sírokat mélyén, nem voltak olyan feleslegesek, mint lesztek ezután, mert hiszen - mi értéketek marad, ha nem arra szolgáltok, hogy az ő óhajainak adjatok szárnyakat? ha nem azért vagytok oly tökéletesek, hogy a kettőnk életét tegyétek színesebbé? A mi kettőnk, egyesített boldog életét... De Beryl hercegnőnek, nemde? mi köze az én életemhez? mi köze? én Istenem, de mi?

Sokáig ült ott, szomorú gondolatainak szabad folyást engedve. A sátra vásznán át behallatszott az erdő lágy suttogása.

Valahol messze, fáradhatatlanul megismételt nyögéssel, bagoly panaszkodott. A tele hold pedig, a sötét lombok között sorra megkereste a fehérén nyíló vad spireaakat és hosszan elnyúló kísértetek fátylát teregette rájuk.

Az óra fél tizedt ütött. Oda át a házban most végezhatték az estebédet. Ismét csomagoláshoz látott; közben, tervezgetett: Amerikába megy és ott állást vállal. Aztán, lesz valahogy. Oly mindegy, hogy s mi lesz - ezután.

De mi ez? Léptek zaja? - elfojtott lélekzettel figyelt. - Valóban az és sietve oltotta el a lámpást, hogy ne árulkodjék: ő maga pedig lopást lépett ki a sátorból.

Nem. Senki. Tévedtem, - vallott magának túlzott megnyugvással, fájó csalódással. - De mégis! Ott... A házhoz vezető mesgyn... mintha valaki jönne. Szent Úristen! - ő az.

- Ádám?!

- Ha meghallják?!

- Porrechos őrt áll.
- Beryl hercegnő - kérem...
- Ne így Ádám, ne így! Neked mindig - Éva.
- Irgalomból fenség, - kérem! - térjen vissza...
- Elűznél magadtól?
- Lehet elűzni a Napot az égről?
- Nos hát akkor...
- Tudom kötelességem...

Két forró kéz ragadta meg kezét, egy piros száj mosolyog veszedelmes közelségből.

- Ádám! Miért kínozzuk egymást? - Nem tudod, - na jó, jó, - tehát: nem tudja a jó hírt?
- A jó hírt hercegnő? Vajjon, mi lehet az?
- Hogy... De jöjjön üljön ide mellém, ide a zsombékra. Fogadjon szót édes! Így. Éppen így képzeltem, míg e percre vártam.
- Fenség, a jó hírre én még most is várok.
- Hálátlan! De hallja, s szűnjék a sok «fenség». A királyság ködkép; legfeljebb: déli báb; szóval ábránd, játék - semmi!
- Nem értem!
- Pedig mily egyszerű! - Nincs pénz, nincs trón. Érti már most?
- Még mindig nem, fenség.
- «Éva, Éva, Éva!»

Ádám felállt és szótlankul a holdba bámult. Beryl duzzogva súgta: - Ennyi a felelet?

- Mit feleljek É... mit feleljek kérem?
- Azt, hogy: ha nincs trónra kilátás, - pedig bizony, hogy nincs, - mind azt a sok rettegést, lemondást, lelki sanyargatást - egyszer s mindenkorra - meg nem történtnek tekinthetjük.
- Oh, hogyha tehetnők!
- Persze, hogy tehetjük. Ki állja az útját? Az urak szépen visszamennek oda, ahonnan jöttek. Atyám belenyugszik a változhatlanba, - s mi...
- Fenség...
- Már megint?

- Emlékszik? Mikor először fogadott a király, azt kérdezte tőlem «nincsenek kötelességei Hallen gróf?» - Tüzes vassal íródott ez a szigorú bírálat - mert az volt - a lelkembe. Azóta soha, soha el nem feledtem, és - nem fogom elfelejteni most sem.

- El is várom. Mert ugyan mi más lehet a kötelessége jó uram, mint az, hogy gróf Hallen Ádámnét - vagyis az én csekélységemet - boldoggá, nagyon, nagyon boldoggá tegye?!

Ádám nem felelt mindjárt. Nem volt hozzá ereje. De mikor megszólalt, jégtorlaszok hidegsége áradt szavaiból.

- Ne áltassuk magunkat hercegnő; az ön élete örökre eltávolodott... De igen! higgye el, hogy máris eltávolodott az enyémtől. És... belátom, hogy... ennek... így kell lenni.

- Ádám?! - sírt fel Beryl. - Ádám! Hogy beszélhet ilyet?! Hát nem hallotta éppen, - nem jól mondtam volna? - hogy mivel ezeknek a hűséges embereknek nincsen egyebük, mint ügyünkért dobogó becsületes jó szívük, - az egész puccs gondolatából nem lesz, - mert nem lehet semmi! Hallja? - semmi!

- És ha pénzük volna?

A hercegnő könnyelműn felnevetett: - Az más. De szerencsére: - nincs.

Ádám egy lépéssel közelebb ment és suttogva mondta:

- És ha mégis lenne?...

Beryl felriadva nézett a szemébe.

- Csak nem - a kincsre... gondol?

Ádám, mialatt végtelen szomorúsággal nézett a szemébe, némán igent bólintott.

- Tudja mit jelent ez?

- Tudom.

- Lehetetlen!

- Egyetlen lehetőség.

- Így eldob magától? - Ki sejti azt a kincset? Mondja, ki tud róla? Senki. Nos hát, minek szólni? miért elárulni?

- Országának népe béklyóba van verve Fenség. Az a kincs - feloldja. Gondolt ön már erre?

Beryl összeretlenve nézett fel reá. A kérdésnek ez az oldala még eddig soha sem jutott eszébe. Megszégyenülve hajtja meg fejét, majd pedig félénken, engedelmesen csak annyit felel, hogy: - Ahogy jónak látja - és fáradt imbolygó léptekkel a ház felé indul, de még tíz lépést se tesz, amikor egyszerre ellenállhatatlan sóvárgással, kitörő szenvedéllyel kiált vissza:

- Ádám!

Egy pillanat és elepedő ajkuk hosszú, hosszú csókban találkozik újra.

Körülöttük a nyári estnek ezer hangu csendje. Tücskök csiripelik, békák szövögetik, bolond repülésű, bársony szárnyú lepkék bűgják, berregetik.

A hold bujósdit játszik Marssal, Jupiterrel. Habos felhők mögé tünedeznek rendre. Ha vékony a felhő, átnevetnek rajta. Ha sűrű a felhő, szomorú lesz minden.

Egy ilyen hirtelen beállt sötétben: Mi lehet az? Látja? Mintha csillagrajok kelnének a völgyből. Mintha valamennyi hozzánk igyekeznék.

- Be gyönyörű! Mégis, - félek tőlük Ádám...

- Félni, Éva, - félni? Ki hallott már ilyet?!

- Ha magához ölel - semmitől se félek. De nézze, nézze őket!...

- Látom. Zöldes villanású elalvó-felgyuló megannyi kis lámpás. Fénybogárkák játszi-álom röpülése.

Ekkorára már, a sziporkázó sokaság egészen közelükbe ért és mintha bonyolult szerkezetű varázskörökkel akarnák elszigetelni a szerelmeseket, hullámos, nyugtalan körül-körül és ide-oda, ide-oda röpüléssel fénykarikákat, arabeszkeket, hosszú elnyúló csillagvonalakat rajzolnak köréjük.

A leány lüktető halántékkal, zakatoló szívvel simul szerelmeséhez:

- Hátha nem bogarak? Hátha üzenetek?

- Mit mondasz? «Üzenetek?»

- Vagy tán boldog éltű, kora sírba szállott fiatal halottak - vissza-vissza vágyón, - ekként kísértének?...

Éppen, amikor ezt mondta, egy a sok közül, vállához ütődött és kezefejére hullt.

Beryl halk sikoltással dobta el magától, de legott érte hajlott és, - bár remegve, mégis babonásan reménykedve, lehelte feléje:

- Egador... te volnál?...

De a név hallatára Ádám mintha álomból ébrednék.

Egador. A kötelesség. A lemondás. Életük ketté szakadása. Életének véges reménytelensége: Más megoldás nincsen. Nem is szabad lenni. Hangosan azt mondta:

- Hideg kezd lenni... Éva... Menjünk. Én visszakísérem.

A leány pedig gyanútlanul fűzte karját karjába s hagyta, hogy vezesse.

A házból kisugárzó fények jelezték, hogy ott még ébren vannak.

- Vajjon be lehetne még ma ő Felségéhez menni? - kérdezte Ádám a tornácra lépve.

- Minő kérdés! Már hogyan.

- Mégis, kegyeskedjék megkérdezni.

- Miért új szokásokat behozni? Ahogy tegnap, úgy ma.

- Ahogy parancsolja. Szót fogadok.

Mikor beléptek, ott találták a lormonniai urakat az ágy körül ülve.

Beryl titkos mosollyal figyelte meg, hogy milyen mereven betartották úgy az egymásutánt, mint a távolságokat - szigorúan, kinek-kinek rangja szerint. Nehány perc multával valahogy, maga se tudta miért, de az ötlött eszébe, hogy mint kis kapuja elé a paraszt, úgy ült ki az Én, mindezeknek az arcára. De míg a paraszt a jól kiérdemelt jutalom tudatában telepedik le a háza elé, addig ezeknek a nagy eszményeket hirdetőknél, bár ők is őszinte odaadással szolgálják királyuk, hazájuk ügyét, mégis fő gondjuk az Én önkénytelen előtérbe tolakodását láthatatlanná tenni.

- Mennyire hiábavaló fáradozás! - gondolta Beryl. - Oly jól ösmerem őket. Úgy tudom, hogy Brichemont herceg a repülő kék sárkány rendjére vágyódik; hogy Bolaincourt gróf hercegi címre számít, Lorana Ditirambe hatalomra áhítozik. Világrengető hatalomra. De ha rá kérde-ném, milyen megbotránkozással tagadná le valamennyi e titkos rugókat!...

Ádám ezalatt Porrechossal merült élénk suttogásba. Még egy ív papirost is szedtek valahonnan elő és írtak, számoltak, számoltak és írtak - sokáig, sokáig.

- Min törik eszüket? - tépelődött Beryl.

- Felséges királyom - szólt most Brichemont herceg helyéről felállva. - Késő van. Utasok vagyunk. Ma jöttünk s a hajnal úton fog találni, - ezért ha szabadna...

- Aludni mennének? - mosolygott a király. - Magamis... ha tudnék! De nagy gondjaim mellé, ezerszerre nagyobb bánatom szegődött.

- Csak még egy szót urak. Vigyék üdvözetem. Vigyék üzenetem. Ahogy népem javát szívemen viseltem, viselem ezután, - utolsó percemig. Fáj a száműzetés; aggaszt leányom sorsa. De bízom önökben. Bízom szent ügyünknek közel sikerében.

- Köszönöm, hogy jöttek. Várom, nagyon várom, hogy újra jöjjenek.

- Felség, jövetelünk ügyünk győzelmét fogja jelenteni.

- Ügyünk győzelmét? - szólt közbe Beryl. - Mondják, hogyan? mikor?

- Miért nevet Fenség? nem hisz a sikerben.

- Oh, dehogy, - dehogy nem! Csak pár órával előbb azt hallottam Brichemont hercegtől, hogy a sikernek egy biztos módja lenne - ha - volna: pénz, pénz és még több pénz!

- Úgy is van, - felelt a herceg. - Úgy is van. Nézetem szerint a mi kötelességünk egyelőre abban áll, hogy hangulatot csináljunk. A többit - sajnós! - isten kegyelmére kell hogy bízzuk.

Beryl felcsillanó szemmel kereste az Ádám tekintetét, de legott elsápadt, amikor azt látta, hogy szólásra áll az fel.

- Bocsánat, hogy mint teljesen távol álló, egy kérdést kockáztatok, - mondta a hirtelen beállt csendben, de, higgyék el, nem merő kíváncsiság amiért ezt teszem.

- Parancsoljon velünk gróf Hallen. Nincs az a Lormond, aki ne állna szívvel-lélekkel szolgálatára.

- Köszönöm, uraim! Kérdésem ez: Tegyük fel, hogy Chahuteau meghal, vagy megbukik, s vele köztársasága.

- Adja isten!

- Ámen. De tegyük fel, hogy őfelsége pártjának akkor se lesz több pénze, mint most. Mi történhet akkor?

- Beláthatatlan felfordulás. Belviszály. Valószínűleg: polgárháború.

- Ugyan?

- De igen; mert akkor Isoland herceg feltétlenül trónkövetelőnek lépne fel...

- Isoland herceg? - bocsánat tudatlanságomért, de - ki az?

A lormond urak helyett - lángoló arccal, haragvó tekintettel, gőgös megvetéssel, a hercegnő felelt:

- Egy senki... Senkinél kevesebb.

- Beryl! - intette a király. - Beryl!

- Felség! az gazember...

- Fivéremnek fia...

- Annál szomorúbb. De ki meri tagadni, hogy iszákos és ha részeg, a legalávalóbb tettektől se riadna vissza.

- Súlyos vád Fenséges asszonyunk!

- Kérdezzék meg Porrechost, nincsen-e igazam.

Minden szem a fiatal címéziai felé fordult.

- Beszélj, - rendelte a király.

- Parancsára Felséges Uram, bár nem sok a mondanivalóm. Öfensége egy jelenetre céloz, amikor Isoland herceg, aki aznap...

- ...mint minden nap...

- Igenis Fenség, - mint minden nap, mélyebben pillantott a cognacos üvegbe, mint illett volna és aki ilyen beszámíthatatlan állapotában behatolt a Beryl hercegnő lakosztályába...

- És?... (hat felől egyszerre) - és?...

- Semmi. Ott voltam. Kitettem. Ennyi az egész.

- A gazember. (Ez is hat felől egyszerre.)

Beryl felkacagott. - Nos, ez Isoland herceg. A vetélytársam.

- Szegény, szegény hazám! - sírt fel Brichemont hercegen a honfiúi bú.

A hercegnő zsebkendőjét tépegetve, küzdött felindulásával. - Hogy gyűlölte most egyszerre azt az embert, akit mindeddig csak megvetett. És ez lépjen ősei örökébe? Ez legyen valaha Lormonnia királya? - Nem. Ez lehetetlen. Ezt meg kell akadályozni. Meg kell, meg muszáj. - De hogyan?

Igen ám! - de - minden lépés amit a trón felé tesz, Ádámtól távolítja el. Ádámtól!...

Szörnyű. Rettenetes... és a körülállók egyszer csak azt látták, hogy imádott hercegnőjük, abból az agyonnyomorgatott zsebkendőből gombócot gyúrogat és azzal igyekezik visszaszorítani felbúgó sírását.

E nagy kitörést mindenki, még Ádám is, arra magyarázta, hogy Isoland hercegtől félti királyságát és a küldöttség minden tagja e percben örömet áldozta volna életét, ha ezáltal Lormonnia trónját biztosíthatja a hercegnőnek.

Ádám azonban, - most már bosszúvágytól is sarkalva, úgy érezte, hogy elérkezett a pillanat, amikor cselekednie kell.

- Felséges királyom - szólt tehát. - Ha Lormonnia trónjának visszaszerzése csupán pénzen múlik, nincs miért aggódnunk.

- Hogy érti ezt gróf Hallen?

- Úgy Felséges uram, hogy...

- Nem, nem. Ne mondja tovább! - sikoltott fel Beryl. - Nem akarom... Megtiltom... hogy egy szót is szóljon...

De a király hirtelen felült ágyában és úgy szólt leányára, nagyon mereven, nagyon szigorún.

- Miért ne mondaná? - majd pedig Ádámhoz fordulva: - folytassa kérem. Leányom álmodik...

Ádám kétségbeesett kérő tekintetét vetett Berylre, mintha mondaná, «miért teszed még nehezebbé súlyos helyzetemet?» - de azért egy tapodtat sem tért le eltökélt útjáról:

- A pénz megvan Felség. Rendelkezésre áll.

- Pénz? - Megvan? - Hol van? - zsongott-dongott legott, innen is, onnan is, kigyultak a szemek, arcok izgalmas rángásokkal hol vörösek lettek, hol meg krétafehérek és a kezek - oh azok az árulkodó újjak! - ösztönszerű görccsel befelé görbültek.

De a beteg király, valamennyit túlharsogva kérde:

- Pénz, mondja ön? Ki adja?

Beryl egy némán könyörgő kézmozdulattal kíséri meg, hogy a reá szakadó szerencsétlenséget elhárítsa, de Ádám - bár egy szék támláját kénytelen megragadni, hogy össze ne roskadjon, - mégis érces hangon feleli azt, hogy: - Én.

Az arcok összenéztek nagy nyugtalansággal. Lehetséges lenne? S ha igen: *mi célból?* Mi haszonra számít? Vajjon közülök kinek lenne ez előnyére, hátrányára?... Ha van pénz, miért adja? ha nincsen, miért mondja? - Gyanús. Jaj be gyanús! Résen kell most lennünk... Ám míg ők gyanút fogtak, a Felség már is rémülködik, hisz sok mindent tudott, amit ők még gyanítani se mertek.

- Lehetséges lenne? - töpreng hát a király - s ha nem hitvány dicsekvés, vajh mi árat kér majd érte?... - ezért igyekszik felülni és méltósággal mondja:

- Köszönöm Hallen gróf. Öszintén köszönöm, de addig jóságát nem veszem igénybe amíg, - igen, amíg... egy nagy kérdés aggaszt.

- Mi lehet az Felség?

- Nehéz szóvátenni. Ne vegye rossz néven... de... hogy gondolja - aztán.

- Aztán, Felség, «aztán?»

- Nos igen. Ha elfogadjuk pénzét... hm... önnek mi marad?

- Régi vagyonom roncsa... Ez a kis házikó... s mind annak emléke, ami történt benne.

- Adósai leszünk mindig... mindörökké! - mondja halkán Beryl.

A király kapva kap ezen a mondáson. Szűrő pillantással néz szembe Ádámmal s parancsolón kérdi:

- *Most* vallja kérem, - mi kamatra számít.

Ádám megütődve néz reá.

- Kamatra? én? - soha...

- Úgy érti a Felség - súgja Brichemont herceg sietve - úgy érti, hogy izé, - mi viszonzást vár ön... ejnye no... nem érti?

- Nem én; de minek értsem? - hangosan pedig, mialatt mélyen meghajtja fejét: - Amit adtam, adtam. De semmit se kérek és semmit se várok... (a sorstól, - egészíti ki magában a mondatot.)

- De csak látjuk néha szép Lormonniában? - érdeklődik Ditirambe édeskés hízelgéssel. Erre azonban Ádám azt a rejtélyes választ adja, hogy:

- Holnap valószínű, holnapután biztosan nem - és ezzel vissza se nézve hagyja el a szobát.

Porrechos utána sompolyog és Beryl, aki sátra függönye mellől figyeli meg őket, még sokáig látja, amint le s fel járnak a holdtól világított tisztáson.

Mikor hajnaelőtti szürkületben a küldöttek lóra keltek, Ádám már rég messze-messze járt, hogy megelőzze őket.

Ment, mendegélt, - mondanók a mesében; a való életben azonban, rengeteg várásra, ácsorgásra kárhoztatta a világháború utáni, gyönyörűséges szuronysegő világbeke.

Végre elérkezett, ahová indult és itt, megkezdte puhatólódzásait.

Hála a Porrechos útbaigazításának - mire a küldetésben járt urak szintén visszaérkeztek Lormonniába, neki máris nagyon fontos szálak jutottak kezébe. Mivel pedig akkor, - azon az emlékezetes utolsó estén - túlizgatott idegzettel, úgy olvasott mindenkinek a gondolatában, mintha kimondott szó lenne, most nem sietett herceg Brichemont és társait viszontlátni.

Tervei keresztülviteléhez elégnék vélte a Porrechos segítségét. Pár héten belül, - hogy, hogy nem, - úttalan utakon, láthatatlan kéztől, még láthatatlanabb kézhez adva, - senkitől se sejtett titkos jelekkel irányítva, megérkezett és hiány nélkül érkezett meg! a kincs. Hogy az most még szappandarabokban, zsíros bödönök alján, koporsók fedelének titkosan kettős deszkái között várták felszabadításukat, az most igazán mellékes volt. Tény, hogy rendelkezhetett velük és hogy rendelkezett is.

- Miért tette?

Hányszor kérdezte magától azt, kivált amikor egy-egy különösen szeretett műkincsét küldte eladásra, hányszor kérdezte és hogy gyűlölte előre a feleletet.

- Kötelesség? - Mi az? Ki szabta meg? Miért?

De hiába csúfolta magát Sysyphusnak, - a legurult követ mégis vállára vette újra és újra és újra és újra megindult vele a hegyre, pedig tisztában volt azzal, hogy csak sivárság és kietlenség várhat ott reá.

Hogy meg lett volna lepve, ha valaki azt mondta volna, hogy lemondásának egyik rúgója - gyávaság. Pedig az volt. Mert félt, visszaretent attól a gondolattól, hogy attól, akit saját életénél is jobban szeret, egy olyan nagy áldozatot kérjen, amellyel szemben nem vállalhat felelősséget. Már pedig ki vállalhat felelősséget a jövővel szemben? Ha pedig úgy adódnék, hogy valaha az a másik megtalálja banni, amit érette magától eldob és visszasírná mindazt, amiről miatta lemondott?... Rémes lehetőség! A kegyetlen elszakadásnál is százszor kegyetlenebb...

- Nem, nem kedves Ádám barátom, - mondogatta magában elszánt következetességgel, - nincs jogod ahhoz, hogy egy egész nemzet boldogulását egyéni boldogságoddal összemérjed - és dolgozott tovább a trón összekovácsolásán.

Végre jött egy nap, amikor nem gurult le a kő. Sisyphus felért vele a csúcsra és ott biztos alapokra állította azt. Más szóval, nem csak azt a jó hírt vette, hogy Chahuteaut a saját emberei támadták meg és kínozták halálra, hanem azt is, hogy Isoland herceg elhamarkodott örömeiben egy olyan világraszóló orgiát talált rendezni, hogy közbotrány lett a vége. E két körülmény által teremtett helyzetet könnyű volt kiaknázni és Ádám - ismét a Porrechos odaadó segítségével - olyan jól dolgozhatott aranyaival, hogy a régi rend visszaállítását most már biztosítottak vehették.

- Mikor gondolhatja, hogy ő Felségeik megérkezhetnek? - kérdezte a hűséges Josétól, aki sokkal korábban lépett ma szobájába, mint ahogy megbeszélték.

Válasz helyett azonban Porrechos a legközelebbi székre roskadt s csak annyit tudott nagy-sokára mondani, hogy - meghalt.

Ádám vállon ragadta: Meghalt? Ki?

- A király.

- Ember?!

- Igen. Útközben. Nem messze a határtól...

- De hát akkor Év... Beryl hercegnő...

- Most már: királyném!... Éljen! Éljen! Éljen!...

Ádám szótlán izgalommal mérte a szoba hosszát, végét. Végre, újra megszólalt.

- Mik az intézkedések?

- Négy nap múlva jó királyunk temetése, amely - úgy értesültem, - a mi terveinket hatalmas lökéssel fogja előre vinni.

- És...

- A Beryl királynő koronázása. Annak is meg kell történni egy héten belül...

- Mit mond?

- Azt, hogy sietnünk kell, mert Isoland herceg mindent el fog követni - ellenünk.

- Hiába dolgoztunk volna?

- Éppen nem. Lormonnia trónját ő sohasem fogja elfoglalni, erre esküszöm.

Ádám kérdően nézett rá, de legott elfordította fejét. Megértette.

- Bármilyen történik is, - mondta mégis, a fiatal ember vállára téve kezét, - a királyné biztonságát mindennél előre fogja helyezni, - ugyebár?

- Nyugodt lehet.

- Örökös felette...

- Miért mondja gróf úr azt, hogy «örökös», s nem úgy, hogy: «örökösünk?»

- Mert... mert én most már elmegyek...

- Elmegy? Most? Amikor itt a siker? Amikor mindannyian - akik a királyné hívei vagyunk - önt ismerjük el vezérünknek?

- Engem?

- Persze, hogy önt...

- Nem inkább két kézzel szerteszórt aranyaimat?

- Szó sincs róla. Önt. «Az ön csodás szervezési képességét. Az ön munkabírást. Az ön államférfiúi bölcsességét...» Kell bizonyíték? Nos, tudja meg, hogy tegnap este Brichemont hercegnél volt egy összejövetelünk és ott kimondtuk, hogy önt testületileg arra fogjuk kérni, hogy költözzék Lormonniába, mert Lormonniának önre szüksége van.

Ádám meghatva szorította meg barátja kezét.

- Tolmácsolja azoknak az uraknak őszinte köszönetem...

- A királyné...

- Tudom. Ő is hálás. - Úgye azt akarja mondani?... Nos kérem, mondjon neki felőlem mindent, amit jónak lát... csak ne az igazat.

- Mi az igaz gróf úr? - De Ádám csak vállát vont fel és indulni készült; az ajtó előtt azonban megállt:

- Igaz - még egyet kérek öntől Porrechos, - mondta - egyben a bámuló fiatal ember kezébe csúsztatta azt a csodásan szép gyöngysort, amit néhány hónappal előbb a póruljárt repülőgép ösmeretlen utasa bízott volt rá, hogy pénzzé tegye. - Adja át ezt Beryl királynő ő Felségének nevében.

- Mi ez?

- Utolsó üzenetem, - felelt Ádám, aki még aznap este lopvást elhagyta a várost, el Lormonniát.

Mintha üznék, utazott, távolodott, éjjel-nappal, éjjel-nappal és csak akkor nyugodott meg némiképpen, amikor ismét a Mohikán hátán tudta magát.

Ősz kezdete. A második, amely itt éri e tájon.

Az erdő fái éppen úgy ünnepi díszet kezdtek magukra öltetni, mint tavaly ilyenkor. A vadludak előőrsei is ott lármáztak már a tavon. A fatörzsek kérgén pedig, harkályok rubintja, küllők crysoberilje villant fel olykor, olykor.

Csak Ádám nézte más szemmel a világot. Egészen más szemmel.

Egy év előtt, az első estén amit szárnyaszegetten, a világgal meghasonlottan házikójában töltött, ezzel zárta le - éveken át vezetett naplóját: «Holt tenger a mult. Csendes; alattomos. Benne, láthatatlanul, alig sejtetten, de azért létezőn, rég feledett emlékek - feloszlásnak indult - hulláit himbálja az ár. Néha felszínre vetődnek, eltorzulva, eltompulva és reánk bámulnak tekintet nélküli nyitva maradt szemeik kérdő irtózatával. Néha, - még mélyebbről - az ősök ösmeretlen multjának eleven rémei bukkannak fel, s könyörtelen csápokkal igyekeznek hatalmukba ejteni a késő unokát»...

Most, hogy ismét ott ül asztala előtt, elgondolkozva kereste elő füzetét és az egy évvel ezelőtt leírt mondatot ezzel toldotta meg: «De néha, mint mesebeli Vinettának harangzúgása, kertjeinek virágillata, palotáinak mérhetetlen kincse, lebeg régmúlt boldogságok emléke, a csendes víz felett...»

Költészete is más lett, mint azelőtt; gazdagabb, mélyebb, színesebb. Hiába hitte, hogy mindent elveszített, mindenről lemondott, mert amint írni kezdett, se vád fergetegje, se tagadás boruja nem kínoztta többé, sőt megesett az is, hogy hivatlan, kéretlen, bohókás, csengő-bongó rímek röppentek el a tolla hegyéről, de legtöbbszörre, amit versbe szedett; aranyugárból fonott háló volt az.

Aranyugárból fonott háló, amit szerelmes lelke az örök kékségekben vetegetett ki, hogy napokat és csillagokat fogjon ki vele magának.

Csak egy valami volt, amire irtózáttal gondolt - a hírlap. Kezébe sem vett volna egyet, semmi adományért. Hisz azokban biztosan sok minden lehet most Lormonniáról. Beryl királynő bevonulásáról, fogadtatásáról. Valószínű, hogy minden egyes mondását, mosolyát és fejbiccentését feljegyezték, leközlötték. Rémes! Hogy lehet az? Szabad ez? Kényszerkörülmények közé szorítani az úristen legtökéletesebb teremtményét és abban gyönyörködni, hogy hogyan merevedik dróton rángatott bábbá...

Ádámnak ökölbe szorult mind a két keze, ha ezekre gondolt. - Nem, nem! Hírlapot mi ketten soha se olvasunk többet, úgye Mohikán?

Az öreg megértőn mozdított egyet fülén. - Szerette, ha gazdája jó szóra méltatta, meg is szokta régen, különösen egy szép nyári délután óta, amikor is az a szépséges szőke idegen, homlokon csókolta. Oh azóta nincs oka panaszra. Még cukrot is kap bőven. De van is reá gondja, hogy ez a szokás feledésbe ne menjen, ezért, ahányszor észreveszi, hogy nincs bereteszelve az ól ajtaja, uccu neki, trap, trap, kop, kop... máris ott áll a tornácon és nagy buksi fejét belógatja az ablakon. Ádám pedig, bár szóval zsörtölődik, mégis nagyon örül a látogatásnak... Már hogy is ne örülne, amikor teljes bizalommal feltárhatja szívét hűséges társának, s mondhatja «Emlékszel?... Öregem?! - ugye, hogy emlékszel?»...

Egy nagyon hideg, barátságtalan reggelen azt kérdezte Ádám a jó öreg lótól: Mit szólnál Mohikán, ha felkerekednénk? Igaz még szeptembert tapossuk, de hátha hamar beáll a tél, úgy vélem, jó lesz megkezdeni az éléstár felszerelését. Egybe hozta is a nyereg mellé való hatalmas kosarakat. Mohikán bizalmatlanul szagolgatta őket, de úgy látszik még se volt ellenére a kirándulás, mert türelmesen oda állt, s hagyta, hogy gazdája a hátára csatolja mind a kettőt. Az első ember, akivel a városban találkoztak, az orvos volt. Már messziről integetett

Ádámnak, s mosolyogva, kalaplengetve - mintha a világegyetem legkellemesebb újságát vágnék tudtára adni, kiáltott:

- Hallotta a nagy hírt?... Beryl hercegnő... bocsánat! Beryl királynő ő felsége menyasszony... Hoó! hoó! Mohikán! - vetette ijedezve közbe, mert e pillanatban az öreg ló (ki képzelhetett volna ilyet!) száját ide-oda kapkodva, (vagy: nyerítve?) bakugrások hosszú sorozatába kezdett.

Ádám végre is eleresztette a kantárt, mire a minden ízében reszkető öreg állat nyomban szelíd báránnyá változott újra.

- Nem tudom mi a baja, - már az egész úton ezt cselekedte, - füllentett Ádám, mialatt zsörtölődve szállt le róla. Az orvos jóízűn felkacagott:

- Hallod-e te Mohikán, tán csak nem vagy majom-miriggyel beoltva, hogy ilyen fiatalos ficánkoláshoz van kedved, - mi? - de aztán ismét Ádámhoz fordult:

- Nem is kérdi, hogy ki a boldog vőlegény?

- Nem. - Jött a válasz kurtán, kelletlenül és olyan gögös távolságokból, hogy minden további bizalmaskodás lehetetlenné vált; azonkívül Ádám sietett fújtató módjára ziháló lovának a hevederét meglazítani. Az orvos tehát belátta, hogy nincs miért drága idejét ott tölteni a járda szélén és ezért, azzal a kellemes érzéssel távozott el onnan, hogy egy csapással két legyet talált el. Pro primo - ő lehetett az első, aki egy nagy, egy óriás újságot leadhatott és pro secundo, - megbizonyosodhatott affelől, amit már rég-rég gyanított, hogy gróf Hallen, a szép kis «égből pottyant hercegnőbe» még ma is «örült» szerelmes.

Ádám a kantárt karjára vetve, szónélkül fordult vissza és bolygott erdön-mezőn keresztül arra a merről jött volt - és alig várta, hogy elhagyatott, néma (áldja meg az isten, hogy néma!) zsuppfedelű házikóját érje mihamarabb.

- Menyasszony... - ismételte nyelve; kalapálta szíve; lüktette a halántéka. Ezt verte ki lova négy patkója, ezt susogták feje felett a lombok, ez sértette a fülét a mátyás-madár ágról-ágra szálló, csúfalkodó ráspolyozásában.

- Menyasszony. - Hogy ő erre az eshetőségre soha nem is gondolt... És most?... Leült, úgy kacagott. Saját magát kacagta, csúfolta, gyűlölte.

Hiszen te akartad így. Te egyengetted az útját... Kinek?... Nagy Isten! Kinek? Isoland... - ötlött az eszébe, mintha késsel vágták volna. - Isoland lenne?... felugrott, futni kezdett, vissza a város felé... de legott megállt újra. Nem. Nem fog bizonyosságot szerezni... Mi köze mindehhez?... Mégis... Ezért áldoztad fel kincseidet, ezért? Oh te nevetséges, te ostoba délibábok hőse, te!... Mit értél el önmehtagadásoddal? Boldoggá tetted Berylt? vagy ha nem őt, legalább: - népét?... Ejh! magad sem hiszed... Őt kiszolgáltattad egy hitvány ember kényének, népét pedig, - legyünk ezzel tisztában, - nem ez, vagy az az államfő, vagy államforma boldogítja - de bő termések és enyhébb adókulcsok... Isoland!... Örjítő gondolat.. és ha nem ő, de más? Valaki, aki miatt ma már, - hálás nekem Beryl?... Még százszor örjítőbb... hisz ez azt jelenti, hogy máris szereti.

Erre a gondolatra aztán újra megiramodott s mindent amit útjába talált, vágva, kaszabolva, rohant otthona felé.

Mohikán fejét lógatva poroszkált utána. Hűségesen igyekezett ehhez a gyors menetelhez alkalmazkodni, pedig csak ő tudta, hogy milyen keservesen tehetette, mert hiszen, tulajdonképpen se lába, se tüdeje nem volt már meg hozzá; ha tehát mégis betartotta ezt a vakmerő ütemet, azt csakis gazdája iránti ragaszkodásból tette. Pedig... oh azok a szörnyű bakugrások! Még most is láthatón végig-végig borzong a háta, ha reájok gondol. - És még meg se simogatott azóta! - panaszolja maga-magának végtelen szomorúsággal. De azért, bár könnyei mind

két szeme alatt barna barázdát rajzolnak fehér szőrök mentén, - eszébe se jut haragot tartani. Nem ember ő, hogy ilyen gyarlóság férközhessen hozzá. Inkább ösztönére hallgat, amely azt súgja, hogy: Milyen nagy bajban lehet a te szegény, jó gazdád, hogy ennyire megfélemedezik rólad. - Mohikán mindezt megérti, tudja, - ezért mialatt folyton biztatja magát, hogy na még egy kicsit, na még... otthon leszünk mindjárt... mind azon igyekszik, hogy Ádám mellé jusson, hogyan vágyik arra, hogy még egyszer odadörgölje fejét kabátja újjához, - ám az a nagy hatalom, mely embernek, állatnak megszabja az útját, másként határozott és ezért Ádám, aki lelki gyötrelmétől hajszolva egyformán süket és egyformán vak volt, minden körülötte megnyilatkozó földi öröm, vagy földi nyomorúság iránt, - egyszerre mégis figyelmessé lett arra, hogy közvetlenül a háta megett valami zuhan, valami megszűnik.

- Mohikán! - kiáltja, egyben visszafordul. - Mohikán! de már ezt felriadva, kérdőn, s máris mellé térdel, máris hivatgatja, reszkető kezekkel kérőn simogatja. De minden hiába! Hiába fekteti fejét a fejéhez, hiába suttogja, hogy ezután jó lesz, - hiába, hiába.

Megtört, bánatos szem pillant rá még egyszer, aztán, - őszi erdő hangtalanságára nehéz, halálos csend fekszik, terül, mélyed...

Ádám még sohasem érezte magát olyan egyedül a világon, mint most. Olyan egyedül és olyan bűnösnek.

- Mert én öltem meg... támad fel benne az önvád, s mit ér hogy bocsánatát kéri, hogy ráborul sírva?... Mit tehet egyebet, minthogy gyöngéd érintéssel igyekezzék kivenni a gazdátlan zabolát merevülő szájából, s hogy a nyitva maradt szemek kimondhatatlan szomorú tekintetét illatos fenyőágakkal takarja; aztán megindult; lassan, minduntalan vissza-vissza nézve. - Körülötte hosszú árnyak nőnek, s neki az az érzése támad, hogy ezután nem is lesz már más kísérője, társa, mint mindent elszűrítő, tűnő, hunyó árnyak...

Éjjelre nagy szél kerekedett. A ház előtti két tölgy közül az egyik csonkán került ki a rettentőes ütközetből. És az egész táj, mintha elváltozott volna, mióta nem sűrű lomb csipkézete rajzolódott az előtérbe.

- Miért nem a házam, s véle én jó magam? - sóhajtott Ádám, mikor másnap reggel meglelte a megtépett, összetördelt, elsodort főágot, valahol a tulsó hegyoldalon. Most már újra nyári hővel tűzött a nap, s az egész természet elhitte, hogy messze még az ősz.

Ádám ásóval felfegyverkezve indult, hogy hű barátjának magadja a végtisztességet.

- Ha Éva tudná... ötlött eszébe hivatlanul, rögtön el is űzve. Mert ugyan mi köze Mohikánhoz Lormonnia királynőjének? S mi köze Hallen Ádámnak egy ösmeretlen férfi menyasszonyához?... De legkivált, hogy is lehet az, hogy a neve még minduntalan a gondolatába tolakszik?

Valóban, - nevetgélt öncsúfolással, - azt lehetne hinni, hogy némely szerencsétlennek az agya, ósdi skótkastélyhoz hasonlóan - soha nem nyugvó kísértetek tanyája.

Pedig, ha tudta volna!... Ha csak egyszer megengedte volna, hogy a kisvároska bankjában összegyűlő leveleit hozzá továbbítsák, vagy még annál is kevesebbet: ha megengedte volna, hogy hírlap jusson a szeme elé, mennyire megváltozott volna az élete! Igaz, hogy gyötrő gondolatoknál ezerszerre kinzóbb aggodások raja szállta volna meg, - de azért mégis... Ki tudja mit cselekszik? De ő makacsul elzárkózott a külvilágtól. «Remetébb mint valaha»... mondogatta az orvos, ha kíváncsiskodó betegek előtt palástolni igyekezett, hogy még ő sem tudott tőle egy találkozást kimódolni.

Így történhetett, hogy egyesegyedül csak Ádámnak nem volt tudomása a lapok - napról-napra szaporodó - híradásairól, melyek mind-mind Beryl királynő sorvasztó betegségéről beszéltek.

«Már csak az árnyéka régi énjének» írta Dytirombe egy hosszú cikkében.

«Napok óta nem enged magához senkit; még Porrechost sem». - jelentette egy sürgöny. Legutóbb pedig az állt a lapokban, hogy «Az államtanács permanenciában ülésezik, mert egyrészt Isoland herceg kijelentette, hogy ha Beryl ő Felsége egy héten belül nem hajlandó őt fogadni, ő (Isoland) meg fogja mutatni, mire képes bosszúja... másrészt, mert a királyné megtiltotta, hogy Isoland hercegnek nevét előtte említsék»... Ez - és még sok ehhez hasonló hír - indult világgá szép Lormonniából, pedig, mi mindent sikerült a szemfüles riporterek elől rejtegetni! Például azt, hogy a jó Brichemont herceget kicsi híjján guta ütötte, amikor ő Felsége zokogva jelentette ki előtte, hogy «Ádám vagy a halál»... és ezt a szörnyű kijelentést azzal tetézte, hogy nyomban éhségstreikba kezdett.

Imhol ötödik napja, hogy se könyörgéssel, se érvekkel, sem a szakácsművészet legremekebb alkotásainak felvonultatásával sem sikerült őt szörnyű elhatározásában megingatni...

Nem, minderről Ádámnak nem volt tudomása... Ő csak azt tudta, - egész biztosan tudta, - s mégse birta saját magával elhitetni, hogy Évát elveszítette - örökre.

Ezekről a gondolatokról hajszolva, éppen a tóhoz ért. Egy nagy fához közel ottfeledett vászon-foszlányok, félig elhamvadt faalkatrészek. «A repülőgép maradványai» - nyilalt az Ádám szívébe. - Ugyan e pillanatban, halkán felhangzó messze berregés.

- Kísértet volnál te is? és a magányos ember megrázza a volt szárnyak (magas csalán közül még magasabban kiálló) - roncsát.

De nem. Nem agyrérm. Nem kísértet... A zúgás erősödik. Közeledik.

Ádám önkénytelen letérdepel, hogy jobban figyelje.

Vadludak, szárcsák, gémek kelnek gágogva szárnyra. Pedig ami látszik, még csak egy kis fekete pont, de nő szemlátomást. Előbb még kis veréb, aztán már galamb; ám rövid pár perc után, sasnál hatalmasabb. S még negyed óra se telt, amikor hosszú szárnyainak óriás árnyéka siklik a tó felett.

Ádám leírhatlan izgalommal figyeli.

- Hydroplan - jegyzi meg, - lehet hogy hangosan... Elszáll-e? Leszáll-e? - jó a másik kérdés, s legott a harmadik: Hát az a sok többi, amely utána szállong, vajjon mit jelenthet? Mert hisz egy egész raj pontozza az eget...

Még egy-két pillanat s az első gépen felösmer egy utast:

- Porrechos!... - kiált s egész lénye két égő szemében összpontosul.

Onnan felülről pedig kezek integetnek.

- José, mi hír, mi hír? - kiált kalaplengetve, s feledve minden bánat, lemondás, kételyek. Porrechos csak jó hírt hozhat. Mit? - azt most nem kérdezi, nincs is rá ideje, mert ekkor egyszerre megáll a szívverése, mert... mert... oh nagy Isten! hátha csak káprázat?

De nem. Ott a kormánynál. - Jól látom? Ő az... ő az - Éva!

Térdig gázol a vízben, hogy a hajót mielőbb elérje. Porrechos ekkorra már szintén a tóba lépett, s most ketten igazítják, húzzák a könnyű járművet.

Senki se szól egy szót sem; csak a szemek beszélnek. Ádámé, Berylé, boldog-szerelmesen; José távolba néz s számlálja «a többi».

Mert jönnek, érkeznek, innen is, onnan is. Aeroplan, hydroplan berregve közelít.

Nemsokára nyüzsg a tó vize és a tópart.

De sekély talajon nehéz a kiszállás.

- Majd így - mondja Ádám s két karját kitarva áll a csónak mellé, mire a királynő nevetve, pirulva átfogja a nyakát, felhúzza a lábát, s hozzá simul szépen. Két-három lépés csak, s máris partot értek.

- Éljen, éljen, éljen! - hangzik mindenfelől, mikor a királynő szárazföldre lépett.

Ádám most eszmél csak, most jut tudatáig, hogy kettőjükön kívül mások is léteznek; de még most is kábán, mit sem értve kérdi:

- Porrechos, kik ezek? s miért jött ide ennyi?...

De nem José felel, hanem a királynő:

- Ádám! Nem ösmeri? Ditirambeot, Lorchét?, s az ott jó Brichemont, Pibran, Dalas, Zazongne. Országom nagyjai... egytől-egyig mind, mind..

- Nem értem... királynőm...

- Meg fogja érteni... Im átadom a szót házunk támaszának, Brichemont hercegnek.

Ekkorára már sokan odacsoportosultak köréjük, de még mindég jöttek, jöttek, szálltak gépekkel, repülő-gépekből, s igyekeztek mentől közelebb jutni, hogy a szónokot hallják, az pedig mélyen meghajtva magát előbb a királynő, aztán Ádám előtt, imígyen kezdte beszédét:

- Mikor először érkeztünk ide gróf Hallen, én és társaim, szívünk telve volt bánattal, mondhatnám kétségbeeséssel, mert bár a trónörökös elvesztéséért vigaszt találtunk abban a gondolatban, hogy egykoron Beryl hercegnőnket láthatjuk ősei trónján uralkodni, de a trónt nem reméltük viszontláthatni - őszintén szólva: soha. Ám ön visszaszerezte azt jogos tulajdonosának gróf úr; s nincs szó, amivel hálámat tolmácsolni tudnám.

- Igaz. Úgy van! - kiáltották minden oldalról, míg végre a visszhang is kedvet kapott hozzá és sokszorosán ismételte azt, hogy: úgy van.

Brichemont herceg azonban folytatta: - Most tehát minden lormonniai nyugodtan hajthatja fejét álomra, mert tudja, hogy az ön csodás államférfiúi bölcsessége szikla szilárd alapokra építette fel újra a Berengar királyok örökét. De nekünk több az óhajlásunk gróf úr, mi azt szeretnők, hogy azon a trónon egy igazán boldog, jó királyné üljön.

Ádám kérdőn, s mégis félve a felelettől nézett a felség felé és lelke legmélyén megrendülve látta, hogy azokat az imádott, tengerzöld szemeket könnyek fátyolozzák.

- Hát nem boldog? - súgta mégis kérdőn, keserűn, - mire a királynő szomorún, némán, nagyon lassan, nagyon mély meggyőződéssel nemet intett fejével.

Ádám csak azért nem hullott előtte térdre, mert Brichemont e pillanatban egy nevet említett: az Isoland herceget (ég tudja, hogyan jutott mondókájában hozzáig). Most éppen azt magyarázta, hogy Isoland herceget, mint kérőt, nem is lehetett volna mellőzni, ezért nem csoda, ha az eljegyzés hírének mindenki szájára vette, - de egy meg nem érthető pillanatában offensége annak rendje-módja szerint (bár csak morganatikus) házasságot kötött Giclette de Foi-val a Guisconse-i Folie-Chiquenaude táncosnéjával... Ezzel a ténnyel az utolsó akadály is elhárult, ami Beryl királynő boldogságának útját állhatná.

- Azért jöttünk ide, azért vagyunk itt mindnyájan...

- Igaz. Azért, azért...

- ...hogy önt gróf Hallen, ezennel arra kérjük - segítsen vágyunk teljesüléséhez... tegye lehetővé azt, hogy a legszebb ország trónján - jó és nagy - mert lelke mélyéből boldog uralkodó üljön.

- Én?... Felség! én prince-consort? én?...

De egészen közélről, leheletszerűen jó feléje kérőn, meggyőző sóvárgással:

- Oh, hát nem mindegy az Ádám?... amikor neked soha, soha más nem leszek, mint Éva... a te Évád?!...

- Nem, nem csak azért mindegy én egyetlen szerelmem, (oh hogy megértem ezt, most mióta újra itt vagy mellettem!) de azért is, mert királyném voltál első perctől kezdve. Királyném már akkor, amikor még nem is sejtettem kilétedet.

Így történt, hogy mire az a sok aeroplán és hydroplan - amely a tavon és a tó körüli fövényen itt is, ott is gubbasztott, terjengett és úgy nézett ki éppen, mintha egyenes leszármazói lennének a százezer évvel azelőtt itt tanyázó ichtyosaurusoknak és dynosaurusoknak, - mire valamennyi nagy robajjal, kelepeléssel felszállva, keringve, útnak indult szép Lormonnia felé, egy bolondul szerelmes és az élettel tökéletesen megbékélt fiatal ember nézett utánuk, sokáig, sokáig. Mindaddig, míg az utolsó kis fekete pontocska is bele nem olvadt a nyugati ég - izzó arannyal csordultig telített - kohójába. Ekkor aztán elindult ő is, hogy sorra, rendre, elbúcsúzzék mindazoktól a helyektől, amelyek nagy magányban töltött kínos évek alatt a szívéhez szóltak, a szívéhez nőttek.

A Mohikán sírját szépen felhantolta, vadvirág magvával sűrűn behintette.

A két kecskét elvezette az erdő végére és ott a legelső öreg asszonynak, aki a mesgyén szembe jött vele, odaajándékozta. Majd meg a házába nyitott, szórt, kutatót, szoba közepére: mindent felhalmozott. Nem volt olyan szekrény, asztalfiók, rekesz, amit át ne nézzen. Mikor pedig minden papiros, iromány, könyv és vászonféle halomra volt hordva, egy gyufaszál sercent, egy gyufaszál lobbant...

Ádám a két öreg tölgyfa alá húzódva nézte, hogy jönnek ki a lángok ajtón, ablakon, résen; és hogy nyaldossák, nyelik, a kis zsuppfedelelet.

- Így van ez jól... - mormolta. Ha én most elmegyek, ez a kedves hajlék ne legyen prédája jöttment dib-dáb népnek. Inkább: tűnjék el egészen... Igen. Így akarom... Hisz sok szép emlékét mind magammal viszem...

Mikor pedig végre, hajnal hasadtára ő is arra indult, amerre a nagy gépmadarak szálltak, csalhatlan ösztönrel tudta, hogy rövid pár nap alatt oda fog érni, ahol egy soha el nem muló boldogság várakozik reá:

Éppen mint a mesében.